

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA INTERNO RABO, ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

JUNIJ 2019

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

---

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 10. 7. 2019

Končna redakcija: 10. 7. 2019

Pripravili: Ilinka Todorovski, Anja Nab Huš

Delovodnik, statistika: Eva Semič

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za junij 2019

V ospredju so bile informativne vsebine v televizijskih in radijskih programih. Gledalci so se pritoževali zaradi obsega in načina poročanja o posameznih dogodkih.

Živahna korespondenca je potekala glede poročanja o poslanskih vprašanjih in maši za domovino v Dnevniku ter obravnave tematike glifosata v televizijskem Tedniku in radijski Intelekti. Poslušalec Radia Koper je vprašal, ali v programih javnega medija smejo nastopati obsojeni za kazniva dejanja.

Varuhinja je v teh zadevah zapisala več mnenj in priporočil.

V obravnavi pritožbe glede neprimernega prikazovanja etnične skupnosti v razvedrilni oddaji Slovenski pozdrav je med drugim poudarila pomen konteksta in žanra, glede pogovora v oddaji Od blizu, ki je potekal v tujem jeziku, pa je pojasnjevala dolžnost RTV, da zagotovi kakovosten prevod v slovenščino.

Odzivov je bilo bistveno manj kot je mesečno povprečje in tudi manj kot jih je bilo junija 2018 in 2017, nadpovprečno veliko pa je bilo dolgotrajnih korespondenc v posameznih zadevah.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
Dnevnik: poročanje o poslanskih vprašanjih	4
Dovolj celovito o glifosatu v Tedniku?.....	7
Maša za domovino: zakaj le novica?	9
Raznolikost mnenj v Mojem mnenju.....	10
Politično s Tanjo Gobec: o bančni luknji in o interpelaciji.....	11
Tarča o prostoživečih zvereh	13
Napačno o ameriškem plovilu	13
Pohvala oddaji Brezno	14
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	14
Nepopolna špica filma Knjigarna?	14
Na svoji zemlji – odzivi na predvajanje filma.....	15
Pohvali	16
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	16
Stereotipni lik Emeralde v Slovenskem pozdravu	16
Vem: slabšalno o temnopoltih?.....	18
IV. ŠPORTNI PROGRAM	18
Dirka po Sloveniji: pripombi glede prenosa	18
V. PROGRAM PLUS	19
S Severino v hrvaščini	19
VI. SPLOŠNO	21
Kdaj bom lahko videl priljubljene oddaje?	21
Podnapisi se menjajo prehitro!	22
Označevanje vsebin glede na starostne skupine.....	23
RADIO SLOVENIJA	24
I. RADIO PRVI	24
O glifosatu v Intelekti	24
II. RADIO KOPER	25
Necelovito s padlim gradbincem	25
MMC	27
I. VSEBINA	27
O umiku komentarjev	27
Napake in zatipki v člankih – zakaj se jih ne sme komentirati?.....	28
Kakšni članki gredo na naslovnico portala?.....	28
II. STORITVE	29
Ukinitiv komentarjanja na starem portalu, ...	29
RTV 4D: motnje pri predvajanju TV-programov v živo	30

RTV SLOVENIJA	31
I. JEZIKOVNA KULTURA	31
Migrant ali prebežnik?	31
Bančna luknja ni strokoven izraz!	31
Ne Udine, Videm!	32
II. OGLAŠEVANJE	32
III. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM	32
Kdaj še več zvočnih podnapisov?	32
IV. VARUHINJA	33
O inštitutu varuha s predstavniki RTV na Zahodnem Balkanu	33
Na posvetu o sovražnem govoru	33
STATISTIKA.....	34

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Dnevnik: poročanje o poslanskih vprašanjih

Gledalca **J. A.** je zanimalo, kako poteka uredniško odločanje o spremljanju parlamentarnega dogajanja v dnevnoinformativnih oddajah TV Slovenija, posebej ga je zmotilo, ker v Dnevniku 17. junija niso bila povzeta vsa poslanska vprašanja.

»Podrobno, s posnetki vprašanj posameznih poslancev ter odgovorov predsednika Vlade RS, so bili predstavljeni trije poslanci, ki naj bi postavili poslansko vprašanje predsedniku Vlade: poslanec NSi, poslanec SNS ter poslanec Levice. Zanima me, po kakšnem ključu so bili v prispevku izbrani ravno ti trije poslanci in ne tudi kakšen drug, z drugim, mogoče bolj aktualnim ali perečim vprašanjem - vsaj sodeč po tem, da so bile določene teme prav tako novinarsko obdelane v tem Dnevniku. Konkretno gre za trenutno zelo aktualno (verjetno ta trenutek med domačimi temami eno najbolj aktualnih) prodajo A-banke, o kateri je bil pripravljen nekajminutni prispevek, celo z javljanjem novinarke v živo. Pri napovedi voditelja o poslanskih vprašanjih pa je bilo samo mimogrede omenjeno, da je bilo predsedniku Vlade RS postavljeno tudi vprašanje o tej temi, nič pa o samem vprašanju in odgovoru.

Nismo izvedeli ne kakšno je bilo to postavljeno vprašanje, ne kdo ga je postavil, ne kakšen je bil odgovor predsednika Vlade! Prav tako iz prispevka nismo izvedeli, kdo je postavil (v prispevku vsaj omenjeno) vprašanje o financiranju drugega tira.

Menim, da je nedopustno, da v osrednji dnevni televizijski informativni oddaji izvemo več o volitvah v avstrijski parlament in spet o avstrijskih evropskih volitvah v relativno zelo dolgem prispevku avstrijske dopisnice z že večkrat vidnimi posnetki in že večkrat slišanimi informacijami, kot pa o aktualnem dogajanju v našem parlamentu, o naših aktualnih zadevah in problemih!

Mar nam kot plačnikom RTV naročnine morebiti ni dovoljeno izvedeti, kaj se dogaja na zasedanjih slovenskega zakonodajalca, kakšen je odnos med njim in predsednikom izvršilne oblasti?

Menim tudi, da bi morala nacionalna televizija v skladu s svojimi zakonsko predpisanimi nalogami svojo nalogo obveščanja o dogajanju v Državnem zboru v osrednji dnevni informativni oddaji Dnevnik opravljati precej bolje: poročati bolj natančno, bolj dosledno ter v skladu z novinarsko etiko predstaviti vsa postavljena vprašanja in odgovore enakovredno!«

Gledalcu sta odgovorili odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič** in urednica Uredništva dnevnoinformativnih oddaj **Nataša Rijavec Bartha**:

»V osrednje informativne oddaje uvrstimo vse tisto parlamentarno dogajanje, ki pomembno vpliva na državo in državljane. Najpomembnejša merila, po katerih sprejemamo uredniške odločitve, katero dogajanje in na kakšen način pokriti, so torej vsebina odločitev, njihove posledice, politične razsežnosti dogajanja, aktualnost razprav, odmevnost izjav.

Pri poslanskih vprašanjih predsedniku vlade se odločamo za različne oblike pokrivanja – če so vsa vprašanja aktualna, poročamo o vseh. Zgodi pa se, da je kakšno dogajanje še posebej aktualno in takrat vprašanje predsedniku vlade in njegov odgovor vključimo v vsebine, ki so povezane s to problematiko in o katerih tudi sicer poročamo – tako smo storili tudi v primeru, ki ga opisuje gledalec, in torej ne drži, da nismo objavil odgovora predsednika vlade na prodajo Abanke. Odgovor predsednika vlade je bil objavljen v tej oddaji, in sicer v javljanju kolegice Vesne Zdravec, ki je komentirala odločanje o prodaji Abanke.

<https://4d.rtv slo.si/arhiv/dnevnik-z-znakovnim-jezikom/174622285>; izjava predsednika vlade je na 7 min in 21 sekundah.

Nekatera vprašanja pa ponavljajo problematiko, o kateri smo morda že poročali – takrat presojava, ali se je s slišanim v parlamentu vendarle odprl še kak nov vidik ali pa v nasprotnem primeru to tematiko izpustimo. Skratka, vedno znova se glede na prej zapisana merila odločamo, kaj in kako bomo pokrili. Spreminja pa se tudi dinamika parlamentarnega dogajanja, in tudi to vpliva na naše poročanje in pozornost gledalcev. Obdobja izkušenih in tudi verbalno zelo zanimivih parlamentarcev ter prva leta parlamentarne demokracije so zagotovo povečala zanimanje gledalcev in tudi obseg poročanja iz parlamenta. Vsebinsko šibke razprave, kratke razprave, brani govori..., pa imajo ravno nasproten učinek. Zanimanje za parlamentarno dogajanje zagotovo povečajo tudi turbulentne politične razmere in pomembne odločitve – te včasih spremljajo tudi predstavniki civilne družbe.

Vse seje Državnega zbora prenašamo na našem tretjem programu, kot javni nacionalni medij pa gledalce celovito obveščamo tudi o pomembnem dogajanju na tujem.«

Varuhinja je v odgovoru gledalcu izrazila mnenje, da je uredniško pojasnilo celovito, da odgovarja na dileme pritožnika in dodala:

»... le splošno pojasnilo, da bi si tudi sama želela takšno posredovanje parlamentarnih vsebin, ki gledalcem pomagajo razumeti določevalske procese v državi in jim kot državljanom pomagajo k odgovorni participaciji v skupnih zadevah. Morda bi bilo smiselno, da bi si gledalci na parlamentarnem programu (TV SLO3) lahko ogledali tudi povzetke sej, saj ni upravičeno pričakovati, da bi lahko po več ur spremljali državnozborske seje.«

Pritožnik z odgovorom ni bil zadovoljen:

»Pravzaprav pa mi v svojem obširnem odgovoru gospe urednici sploh nista odgovorili na zastavljeno vprašanje. Naj še enkrat ponovim: *"Prosim tudi za odgovor, kakšna so merila za odločitev novinarja oz. urednika o tem, o katerih poslanskih vprašanjih (in ne zgolj o odgovorih predsednika vlade nanje!!!) bo poročal in o katerih ne!"*«

Iz ponovnega odgovora **varuhinje**:

»Dodajam še splošno pojasnilo, da je primarna uredniška naloga selekcioniranje, izbiranje, presejanje in odbiranje nepredstavljljive količine dnevnik novic, iz katerih se potem sestavi 20-minutna informativna oddaja. Splošno načelo je, da se v Dnevnik v ustreznem razmerju uvrstijo raznovrstne in raznolike informacije o dogodkih v Sloveniji in po svetu, o politiki, gospodarstvu, družbi, financah, kulturi, lokalnem dogajanju, športu itd. Kaj je ustrezno razmerje, iz dneva v dan na podlagi poklicnega znanja in izkušenj tehtajo in presojava

uredniške ekipe, glede na kontekst, dnevno bero in težo dogodkov, glede na sosledje v nizu oddaj, po aktualnosti, pomembnosti, zanimivosti, posebnosti itd.

Ali obstaja ena sama možna selekcija? Seveda ne. Ali so mogoče tudi drugačne odločitve? Seveda so. Ali se zgodijo tudi napačne presoje? Seveda se zgodijo. To je sestavni del odločanja o tem, koliko novic je mogoče uvrstiti v eno samo oddajo. Menim pa, da v javnem mediju veljajo dokaj konservativna merila in da le redko (izjemoma) pride do spregleda bistvenih in najpomembnejših vsebin. O slehernem večurnem zasedanju DZ bi bilo nemogoče redno in obširno poročati v vsaki dnevnoinformativni oddaji, saj bi večminutni povzetki večurnih razprav neizogibno zasedli večji del oddaje in bi neizogibno zmanjkalo prostora za preostali del življenja (kot varuhinja nenehno prejemam odzive z zatrjevanji, česa je bilo premalo in česa preveč – kar ni nič nenavadnega, pričakovanja občinstva so različna).

Pritožnik je vztrajal, da bi moralo biti poročanje v osrednji informativni oddaji takšno, da mu ne bi bilo treba po spletu raziskovati, kaj se je ta dan sploh dogajalo v Državnem zboru, medtem ko je bilo v Dnevniku obširno predstavljeno dogajanje v avstrijski politiki:

»Menim, da je to, da osrednja dnevna informativna oddaja plačljive nacionalne javne televizije povprečnemu gledalcu ne ponudi dovolj informacij o dogajanju v Državnem zboru v zvezi z najbolj aktualnimi zadevami, s strani urednic slabo opravljeno delo: necelovito, pomanjkljivo, nedosledno in pristransko.«

Varuhinja je korespondenco končala z dodatnim pojasnilom, v katerem je med drugim zapisala:

»Na podlagi vaše pritožbe se lahko vprašamo, ali bi bil mogoč tudi drugačen izbor ali pristop. Seveda. Poročevalski zorni kot bi bil lahko usmerjen tudi v nesoglasja med vlado in delom opozicije, ki so se ta dan manifestirala v parlamentarni dvorani, torej na oster besedni dvoboj med poslancem SDS Anžetom Logarjem in premierom o Abanki. Ta dvoboj je bil posebej izpostavljen v Poročilih ob petih, ta informacija je bila objavljena tudi na spletu, in sicer v okviru novice o odločanju glede prodaje Abanke. Poudarka iz polemike (iz poslančevega vprašanja in premierjevega odgovora) sta bila objavljena tudi v Odmevih. Menim, da je novice v različnih dnevnoinformativnih oddajah TV Slovenija, kakor tudi novice, objavljene na novičarskem portalu www.rtv slo.si mogoče razumeti kot komplementarne informacijam, objavljenim v oddaji Dnevnik. Pomembno je tudi, da lahko seje DZ spremljate na Parlamentarnem programu in si jih tudi za nazaj lahko vselej ogledate na spletu – najlažja iskalna pot je prek posebnega podportala RTV Slovenija: <https://parlamentarni.rtv slo.si>, kjer so ločeno objavljena tudi poslanska vprašanja. (...)

Menim, da glede spremljanja poslanskih vprašanj na TV Slovenija nikakor ni mogoče govoriti o spregledu ali zamolčanju ali pristranskem podajanju pomembne novice. Menim pa tudi – in tu se strinjam z vami – da je imel »duel« med predsednikom vlade in predstavnikom največje opozicijske stranke v konkretnem primeru tolikšno informativno vrednost, da bi bilo upravičeno pričakovati, da bodo z njim seznanjeni tudi gledalci Dnevnika - vsaj z omembo, če ne tudi s povzetkom. (...)

Nazadnje dodajam še kratek pogled na zapis o »plačljivi« nacionalni javni televiziji. Pojasnujem, da javni televizijski programi niso plačljivi.

S poravnavo 12,75 evra RTV-prispevka zagotavljate delovanje celotnega javnega medijskega servisa, ki poleg radijskih, televizijskih in spletnih vsebin obsega še kopico storitev, od oskrbe prizemnega digitalnega omrežja, glasbene produkcije in digitalizacije slovenskega arhiva do dostopnosti RTV vsebin za gluhe in naglušne in neodvisne filmske produkcije (2 % RTV prispevka se namenjata Slovenskemu filmskemu centru).«

Glede poročanja o poslanskih vprašanjih na junijski seji DZ se je pritožil tudi gledalec **J. L.**:

»Ob začetku zasedanja DZ na vprašanja opozicije odgovaja predsednik vlade. Tokrat je bilo poročanje o odgovorih predsednik vlade poročano zelo skopo le zakaj? Po mojem gre za skrivanje odgovorov pred javnostjo. Odgovori so bili namreč izpod vsakega nivoja za predsednika vlade. Skrivanje ima samo en namen - ne smemo škoditi ugledu predsednika vlade. Če bi tako odgovarjal politik iz desnice bi ga RTV pošteno polila z gnojnico. Le zakaj tako?«

Gledalec je prejel daljše **varuhinjino** pojasnilo. Nekaj poudarkov:

»Najcelovitejše informacije zagotavlja televizijski parlamentarni program (na TV SLO3). Posnetke si lahko vselej ogledate tudi na spletu. Na Radiu Slovenija so najboljše povzetek poslanskih vprašanj na junijski seji objavili v osrednji popoldanski oddaji Dogodki in odmevi. Na novičarskem portalu MMC so jih vključili v različna poročila. Na Televiziji Slovenija so o poslanskih vprašanjih v novinarskih povzetkih ali s poudarki iz vprašanj in odgovorov poročali v vseh dnevnoinformativnih oddajah, vsakokrat z drugega zornega kota. V Odmevih in Poročilih ob petih so v poročevalski fokus postavili oster besedni dvoboj med poslancem SDS Anžetom Logarjem in predsednikom vlade, medtem ko so v Dnevniku povzeli tri poslanska vprašanja (SNS, NSi, Levica), premierjev odgovor glede Abanke pa vključili v ločen prispevek o tej tematiki. Na podlagi zapsanega bi se težko strinjala z vašim zapisom, da je bilo "o odgovorih predsednika vlade poročano zelo skopo". Poročil je bilo res veliko, bila so obsežna in raznovrstna, vedno pa je mogoče razpravljati o tem, ali bi bilo mogoče objaviti še druge poudarke in vidike. Dragocenost današnjih komunikacijskih poti je, da ni mogoče kaj dosti skriti, zlasti ne tistega, kar je povedano v Državnem zboru. Vsekakor pa menim - kar sem tudi že večkrat predlagala uredništvu - da bi bilo smiselno tudi na Parlamentarnem programu pripravljati povzetke razprav, z mislijo na gledalce, ki si želijo strnjene, a ne preskopega vpogleda v parlamentarno dogajanje.«

Dovolj celovito o glifosatu v Tedniku?

Dva gledalca sta se odzvala na prispevek o pesticidu glifosatu v oddaji Tednik, 10. junija na TV SLO1. Očitata sta, da tematika ni bila prikazana celovito in da so umanjala nekatera stališča.

»Menim da je prispevek o glifosatu tendenciozen, v njem pa je tudi mnogo netočnih izjav.«
(B. B.)

»Predvsem sem pa prepričan, da razni new age in "proti vsemu" "raziskovalci" in instant ekologi v resnih oddajah nimajo kaj iskati. Pravilo bi moralo biti, da se najde komunikativnega predstavnika resne stroke, ki ima DOVOLJ časa, da prizemlji ekologa, alter raziskovalca in podobne "tiče" 😊« **(T. M.)**

Iz pojasnila **varuhinje**:

»Glede tedniškega prispevka pojasnujem, da je avtorica v omejenem času (9 minut) v prispevek vključila različne sogovornike, ki so podajali različna mnenja in stališča glede pesticida ter njegovega vpliva na okolje in zdravje ljudi. V oddaji so nastopali: dr. Gorazd Pretnar, Zeleni Slovenije; Dr. Jernej Drofenik, Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin; Dr. Lucija Perharič, NIJZ; Douglas A. Kaye, III.; predsednik Albaugh Europe; Dr. Aleksander Zidanšek, Ekološka iniciativa Rače; Rolando Rašič, ravnatelj OŠ Rače; Sonja Tomšič, Onkološki inštitut; Boštjan Noč, Čebelarska zveza; Zvone Ribič, Slovenske železnice; Jana Kejžar, Dars; Renate Fras Peterlin, GIZ fitofarmacije). Tematika je večplastna, razprava o škodljivosti glifosatu pa je, kot nam je znano, živahna ne le na ameriških sodiščih in v evropskih parlamentarnih dvorinah, ampak tudi v strokovnih krogih, kar je bilo razvidno in razumljivo tudi iz prispevka.

Novinarka je v svojem besedilu navajala dejstva, ki jih je pridobila pri kvalificiranih virih: v prvi vrsti pri Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin ter NIJZ in Onkološkem inštitutu. Zagotovo obstaja še kakšno drugačno (strokovno ali laično) mnenje, saj je tematika polemična, vendar menim, da je avtorica z vso dolžno skrbnostjo prikazala celoten diapazon pogledov na kontroverzno tematiko.«

Pritožnik **B. B.** z odgovorom ni bil zadovoljen. Zanimalo ga je, ali RTV omogoča platformo, kjer bi lahko uporabniki objavljali svoja mnenja z imeni in priimki in ne anonimno.

»Ker vem da so anonimna mnenja mnogokrat neresna ali žaljiva me ne bi motilo, če bi šlo za moderirano stran s preverjeno identiteto avtorjev. Ker vem da so anonimna mnenja mnogokrat neresna ali žaljiva me ne bi motilo, če bi šlo za moderirano stran s preverjeno identiteto avtorjev.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Glede vprašanja o platformi za sporočanje mnenj o različnih tematikah pa odgovarjam, da ima spletni portal [rtvslo.si](https://www.rtv slo.si) poleg možnosti komentiranja (z uporabniškim imenom) tudi možnost objavljanja vsebinskih besedil, podpisanih s praviimi imeni in priimki, če avtorji tako želijo, in sicer v okviru RTV blogosfere. Objave si lahko preberete na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/mojsplet>, pravila objavljanja blogov pa v kodeksu na tej povezavi: <https://moj.rtv slo.si/uporaba/pogoji-uporabe/455920#pravila>.«

Pritožnik ni bil zadovoljen niti s tem odgovorom, menil je, da blogosfera ni primerna platforma za komentiranje televizijskih oddaj.

»Ce kdo potem bi se prav varuh moral zavzemati za objektivno možnost dati gledalcem možnost svojega videnja. Tudi ce imajo napacna ali pristranska mnenja je to vec vredno, kot ce jih sploh ni. Ce so pisma bralcev dolgoletna stalnica casopisov, temu v casopisih komentirati tv vsebine? Rabimo torej pisma gledalcev o doloceni oddaji. Na javni TV.«

Varuhinja je v daljši korespondenci pritožniku podala še več pojasnil in mu svetovala, komu lahko pošlje programske predloge.

Odziv gledalca **T. M.** se je nanašal tudi na oddajo Intelakta, zato se zadeva nadaljuje v poglavju Radio Slovenija – Prvi - O glifosatu v Intelaktu na str. 24.

Maša za domovino: zakaj le novica?

Gledalec **S. V.** je protestiral, ker so v oddaji Dnevnik 19. junija objavili le kratko novico o maši za domovino, ki je ta dan potekala v ljubljanski stolnici in so se je udeležili najvišji predstavniki slovenske države (zakonodajne, izvršne in sodne oblasti) ter civilne družbe.

»Pridigo oziroma nagovor pri sveti maši je imel murskosoboški škof dr. Štumpf, v katerem je posebno pozornost namenil obhajanju skorajšnje 100-letnice združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, kar bo obeleženo (in se ta obeležitev že dogaja vse leto) prav posebej na sam državni praznik, prav tako pa je opozoril tudi na zastoj pri sklepanju področnih sporazumov med RS in Svetim sedežem, s katerimi bi bilo še bolje zagotoviti uresničevanje verske svobode pri nas. Šlo je torej za pomembna vprašanja.

Pri Dnevniku je bila čisto kratka, par sekundna novička o tem, da je bila sveta maša v stolnici. Niti z besedo pa slovenska nacionalna televizija, katere zakonska dolžnost je primerno poročati o za narod pomembnih vsebinah in posebno pozornost namenjati tudi delovanju verskih skupnosti v Sloveniji, ni omenila pomembne pridige škofa dr. Štumpha.«.

Pritožnik je protest poslal na več naslovov, med drugim pristojni odgovorni urednici Informativnega programa **Manici J. Ambrožič**, ki je odgovorila:

»O maši za domovino smo poročali z vestjo v naši oddaji TV Dnevnik, maša se je začela ob 18h. O vsebini pridige do začetka naše oddaje STA še ni poročala, prav tako je naš snemalec moral zelo pohiteti, da je pravočasno prinesel slikovno gradivo v uredništvo. Lani smo dobili očitke, češ da smo o maši poročali »le« v Odmevih. Letos smo se odločili, da mora biti vsaj vest o dogodku v TV Dnevniku, in tako je tudi bilo.

Praznovanje 100. obletnice združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom že vse leto zelo skrbno spremljamo. Dogodkov je res veliko in jutri, na praznični dan, bo na sporedu oddaja dosje o Prekmurju, ki jo je pripravil naš dopisnik Bojan Peček. Avgusta v našem programu pripravljamo poseben projekt Dan v Prekmurju, seveda bomo poročali tudi o sveti maši pred beltinško cerkvijo, ki bo na praznični dan.

Niti enega od teh dogodkov v IP TVS nismo ali ne bomo spregledali ali podcenjevali.

Vse ključne dogodke dneva poskušamo zabeležiti in glede na čas dogajanja umestiti v naše oddaje. O tem uredniški odbor dnevno razpravlja in sprejema odločitve, tudi glede na tehnične kapacitete, ki jih imamo.«.

V komunikaciji, v kateri je sodelovalo več naslovnikov, se je odprlo tudi vprašanje glede poročanja o sprejemu pri predsedniku države ob 30-letnici Lipe sprave (Dnevnik, 14. junij). Urednica je pojasnila:

»V prispevku smo objavili izjave predsednika države, ki je sprejem priredil, in g. Feltrina, ki je član glavnega odbora društva Združeni ob lipi sprave. V prispevku je na posnetku v pogovoru s predsednikom države tudi g. Juhant. Obtožba o načrtnem ignoriranju ljudi in tem je resna in za vsakega urednika, ki stoji za predstavljanjem pluralnih mnenj in nazorov v družbi, zelo neprijetna in zdi se mi prav, da nanjo odgovorim s konkretnimi podatki.

Slovesnost ob lipi sprave je bila dan kasneje ob 19. uri, kar je v času naše osrednje informativne oddaje.

Vest o dogodku smo zato objavili v večernih poročilih.

Vsaka uredniška odločitev je nek izbor, a vedno pogojen s številnimi okoliščinami, nikoli pa z nespoštovanjem verujočih.«

Gledalec **S. V.** je zaprosil tudi za varuhinjino mnenje glede poročanja o maši za domovino. Iz varuhinjinega odgovora z mnenjem in priporočilom:

»Na načelni ravni poudarjam, da uredništvom različnih programov RTV Slovenija ni mogoče oporekati pravice, da se na podlagi pristojnosti, kompetenc in strokovne presoje odloči, v katero oddajo bo umestilo posamezno informacijo. Pri tem sledijo različnim načelom, od aktualnosti in pomembnosti do zanimivosti in raznovrstnosti. Na odločitve vplivajo tudi druge okoliščine, denimo dnevna bera izstopajočih dogodkov.

Menim, da je odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Manica J. Ambrožič ustrezno pojasnila, da novico o maši za domovino uvrščajo v osrednje večerne informativne oddaje – lani so bili to Odmevi, letos Dnevnik.

Novica je vsebovala osnovne »tehnične« informacije o tem, kaj se je zgodilo: kdo je maševal, kdaj, kje in zakaj ter kdo je bil med udeleženci. Ni pa bilo nobene informacije o vsebini dogodka, torej izbranega poudarka ali povzetka nagovora. Zato menim, da je bila novica vsebinsko okrnjena. Menim, da je v primerih časovne stiske (ki jo je v konkretnem primeru omenila urednica), smiselno uredniško tehtanje, ali celovito informacijo uvrstiti v poznejšo oddajo ali pa novico v kasnejšem terminu dopolniti z elementarno vsebino.

S tem mnenjem bom seznanila odgovorno urednico in ji priporočila nadaljnjo notranjo razpravo oz. upoštevanje pri nadaljnjem snovanju oddaj.«

Odgovorna urednica je napovedala razpravo na uredniškem sestanku.

Raznolikost mnenj v Mojem mnenju

Gledalec **F. R.** se je pritožil nad zasedbo oddaje Moje mnenje, 5. junija na TV SLO2, češ da gostje niso izražali dovolj raznolikih stališč.

»Najprej, v oddajo so bili povabljeni: Dr.Udovič, ga.Potočnik, Dr.Sommeregger, ga. Klasinc. Ga.Šetinc uvodoma pove, da bo oddaja analizirala različne aktualne zadeve, vse skupaj pa izpade kot agitprop oddaja. Sestav štirih sogovornikov je bil že inicialno izredno neuravnotežen; bivši poslanki leve politične opcije (Klasinc, Potočnik), Sommeregger-slabo pozna slovenske razmere, baje pa pozna avstrijske razmere in Dr.Udovič.

Bolj uravnoteženo omizje bi lahko bilo, če bi npr. namesto dveh levih poslank povabila npr. bivšega poslanca Hvalico, npr. Dr.Rupla, Dr. Žigo Turka, g.Kanglerja, itd. Tako pa omizje enoumno pritrjevalo samemu sebi kot agitprop.«

Vida Petrovčič, urednica oddaje Moje mnenje:

»Namen oddaje je soočiti različna mnenja zanimivih, razmišljujočih in kultiviranih sogovornikov, ki se znajo pogovarjati o različnih dilemah družbe in časa. Oddaja je mnenjska, voditelj poskrbi za zanimivo razpravo z uglajenim, a dinamičnim tokom. Vsak voditelj vodi oddajo cel mesec z bolj ali manj istimi gosti. Izbrani gostje na začetku meseca ne vedo, katere teme bodo komentirali, saj nihče ne ve, kaj se bo ta mesec dogajalo. Zato je težko predvideti in v celoti »uravnotežiti« mnenja gostov.

Vsekakor pa se ustvarjalci oddaje Moje mnenje trudimo, da povabimo h komentiranju sogovornike, ki se ne pojavljajo v vseh ostalih pogovornih oddajah, ki jih je na TV Slovenija veliko. Predlagani gostje, ki jih sugerira anonimni ocenjevalec, pa se pretežno pojavljajo v drugih dnevno informativnih oddajah (TVD, Odmevi, Politično s Tanjo Gobec).

Izbira tem pa je vsekakor obarvana tudi s področjem, ki ga voditelj bolj obvlada. Tako gostita Zvezdan Martič in Vida Petrovčič bolj sogovornike s področja znanosti in gospodarstva, Mojca Šetinc Pašek pa bolj govornike s področja politike.«

Iz **pisarne varuhinje** je gledalec prejel tudi splošno pojasnilo, da je zasnova oddaje Moje mnenje mnenjsko-debatna ter kateri strokovnjaki in drugi vidni posamezniki so doslej že sodelovali v njej (Huiqin Wang, prof. dr. Stanislav Južnič, Dušan Olaj, prof. dr. Matjaž Gams, dr. Andreja Gomboc, dr. Božidar Jezernik, Miha Blažič – N'toko, Maja Cimerman, dr. Janez Juhant, dr. Vesna Vuk Godina, Marko Crnkovič, Gregor Golobič, prof. dr. Kozma Ahačič, Veronika Kralj Igljč, Rajko Dolinšek, Bojan Zalar, Iva Jurov, Miša Stržinar, Tadej Golob, Gorazd Vahen). Cilj oddaje, zapisan v Programsko-produkcijskem načrtu za leto 2019, je »ponovna vzpostavitev pogovora o žgočih temah«.

Politično s Tanjo Gobec: o bančni luknji in o interpelaciji

Gledalka **L. S.** je izrazila mnenje o oddaji Politično s Tanjo Gobec na temo sanacij bančne luknje (TV SLO1, 16. junij):

»Gledala sem oddajo s gostoma ga.Bratuškovu in viceguvernerko, o temi bančne luknje oz. če so bile banke preveč dokapitalizirane. To je tema, ki je ni mogoče razpravljati v 10min. zato je prihajalo do prekinitev gostujočih, skratka oddaja je bila zgrešena in ni pojasnila nobenih dejstev, saj voditeljica glede na kratek odmerjen čas stalno prekinjala gostujoči. Moram reči da ta oddaja ni v ničemer pojasnila zadeve in škoda je bila, da ste se na ta način lotili teme.«

Odgovor urednice oddaje Politično s Tanjo Gobec **Nataše Bartha Rijavec**:

»Prvič po objavi ovadbe smo po krajši odsotnosti v tujini dobili takratno predsednico vlade. Ta je bila del tako imenovane domače trojke. In sprejemala politične odločitve.

In prvič po ovadbah, in sploh prvič po daljšem obdobju, smo prav v tej oddaji uspeli gostiti takratno viceguvernerko, ki je sicer med petimi ovadenimi.

Voditeljica se je za pogovor temeljito pripravila z nekaj fokusiranimi vprašanji, pri čemer je natančno vedela, tako kot vedno, kaj lahko pričakuje od posamezne sogovornice, kaj smo že slišali, kaj bo verjeten odgovor, predvsem pa, kakšna vprašanja in odgovore pričakujejo javnost in davkoplačevalci.

Zato vprašanja niso bila splošna, široka, ampak natančno dozirana in fokusirana. In zato tudi prekinitve. Seveda bi kakšna minuta več prišla prav, ampak tako je v večini naših oddaj. Gostje oddaj Politično zdaj že vedo, da je čas za osvetlitev problematike zelo skrbno odmerjen in zgoščen – tako so strukturirane tudi teme in vprašanja. S širokim naborom gostov, ki so skrbno izbrani, skrbimo za pluralnost in osvetlitev problematike z vseh plati, s skrbno izbranimi temami in natančno strukturiranimi vprašanji pa se vsak teden znova trudimo izluščiti tiste vsebine, ki jih gledalci še niso imeli možnost slišati – bodisi, ker ni bilo sogovornika na to temo, bodisi, ker je obilje informacij dnevnega dogajanja zasenčilo katerega od pomembnih, a prezrtih zornih kotov.«

Pojasnilo je dodala tudi **varuhinja**:

»Ob tem dodajamo še pojasnilo, da je bilo v sklopu televizijskega Informativnega programa pripravljenih nekaj veliko širših oddaj na to temo, nedavno denimo preiskovalni Dosje z naslovom Brezno in dve oddaji podatkovno-preiskovalne skupine TV Slovenija (EkstraVisor) iz leta 2017 z naslovom Bančna luknja (del 1. in del 2.). Vse oddaje so dostopne v spletnem arhivu RTV 4D in si jih, če želite, lahko ogledate.«

Gledalec **J. L.** pa se je odzval na oddajo, ki je bila na sporedu 23. junija. Zmotil ga je izbor sogovornikov.

»Že ko je bila na sporedu prva oddaja Politično sem napisal kritično mnenje o tem, da je bila oddaja preveč enostranska oz. enoumna. To se je zgodilo tudi v zadnji oddaji. V studiu sta bila predstavnika koalicije Mesec in Erjavec. V oddajo je bil Erjavec zagotovo povabljen, da opere svoje ime po petkovi interpelaciji. Zakaj je bil tam Mesec mi ni znano? Ali v studiu ni bilo prostora za predstavnika iz opozicije? Kaj imajo namen oddaje, ki prikažejo samo en vidik zgodbe?

Ko ste odgovarjali na mojo kritiko ob prvi oddaji je bilo moč razumeti dajmo ji priložnost je šele prva oddaja.«

Odgovorila je odgovorna urednica **Manica J. Ambrožič**:

»V oddaji Politično smo analizirali osrednje politično dogajanje tedna: neuspelo interpelacijo zoper obrambnega ministra in odločitev stranke Levice, ki se je kljub svojim kritikam na račun obrambnega ministra odločila 14-urno razpravo in glasovanje o interpelaciji obstruirati, stranka pa je ob tem napovedala, da bo še pred parlamentarnimi počitnicami razmislila o nadaljnjem sodelovanju z manjšinsko vlado. V oddajo sta bila zato povabljeni minister Karl Erjavec in koordinator levice Luka Mesec.«

Uredničinemu odgovoru je **varuhinja** dodala načelno pojasnilo:

»Pri vsaki oddaji ali prispevku je bistveno, kaj je bil kontekst in fokus obravnave, saj je prav od tega odvisna izbira govorcev oz. sestava debatnega omizja. Uravnoteženosti ali nepristranskosti namreč ni mogoče enačiti z avtomatično ali matematično delitvijo minut med različne politične opcije, ampak takšen prikaz izbrane tematike, da si o njej lahko občinstvo samo ustvari mnenje.

Glede na to, da je uredništvo v fokus postavilo nadaljnjo usodo vlade (po nesoglasjih, ki so se manifestirala pri interpelaciji), menim, da je uredništvo ravnalo prav, ko je povabilo protagonista nesoglasij med vladno koalicijo in sodelujočo stranko.

Ne glede na to se povsem strinjam, da si je treba v oddajah in programih nenehno prizadevati za raznolikost in pluralnost v programih, ne le v političnem smislu, ampak v najširšem družbenem. Če se zadržim pri oddaji Politično: od januarja naprej je v okviru oddaje potekala živahna politična in družbena razprava o najrazličnejših tematikah z najširšim diapazonom govorcev.«

Tarča o prostoživečih zvereh

Varuhinja je prejela odziv gledalca **S. K.** na oddajo Tarča (TV SLO1, 13. junij), v kateri so obravnavali tematiko odstrela divjadi. Zmotilo ga je vse, od izbire gostov do poteka oddaje. Iz sporočila:

»Pričakoval sem, da boste temo tehtno osvetlili z različnih zornih kotov pa se je vse sfižilo. Ljudje, ki so dobili besedo so bili taki, ki so težko artikulirali svoje mnenje ali pa so dobili pravico le do "medklica" za nekaj trenutkov. Brez veze so oddaji jemali čas o Lovišču jelen in lovskem turizmu. (Ti sploh niso pomemben igralec pri današnji preveliki številčnosti zveri) Posnetki z Blok pa so bili videti kot zbor zombijev ali huliganov.

Opravičujem se, ker uporabljam nekoliko sarkastičen način razmišljanja vendar bi se snovalci morali zavedati, da je pogled na številčnost zveri vsaj dvojen: Eni si z zvermi delimo čas in prostor, drugi pa so si stroko izbrusili v zbirki in družbi plišastih medvedko in vučkov že v rani mladosti. Tokrat je drugim šlo mnogo preveč simpatij. (...)

Znani slovenski znanstvenik prof. dr. Anton Trstenjak je rad pel odo slovenskemu narodu njegovi pridnosti in poštenosti. Toda če le malo spremljate družbeno dogajanje z grozo ugotovite, daje pred desetletji propadla tekstilna industrija sledilo ji je lesarstvo in konfeksionarji. Sedaj gre k vragu elektro industrija ter od direktorjev okradene banke itd. Ali je res potrebo sesuti še kmetijstvo in podeželje?«

Varuhinja je z mnenjem seznanila uredništvo, gledalcu pa se zahvalila in ga prosila, naj prihodnjič, če ji bo še pisal, poda bolj konkreten odziv.

Napačno o ameriškem plovilu

Gledalec **G. H.** je opozoril na napačen podatek o višini leta ameriškega drona v prispevku o stopnjevanju napetosti med ZDA in Iranom v Dnevniku 20. 6. 2019:

»... dron ne leti 16.000 km visoko, kot trdi v prispevku v današnjem dnevniku ob 19h. pravilno je 1000x manj, oziroma 16 km«

Varuhinja se mu je za opozorilo zahvalila ter ob tem zapisala:

»Za opozorilo se zahvaljujemo. Na napako smo že opozorili uredništvo. Čeprav so lapsusi neizogiben del novinarskega dela, si tudi v pisarni varuhinje želimo, da bi bilo napak v RTV vsebinah čim manj.«

Pohvala oddaji Brezno

Gledalec **M.** je pohvalil preiskovalni Dosje o sanaciji slovenskih bank z naslovom Brezno (TV SLO1, 6. junij) in avtorico **Mojco Š. Pašek.**

»Kaj podobnega na RTV Slovenija ze dolgo nisem videl. Pogumno in raziskovalno. Prvič lahko iz dna srca rečem, da je bila narejena dobra in pogumna politična oddaja in da je RTV upravičila svoje poslanstvo.«

Varuhinja je pohvalo posredovala odgovorni urednici programa.

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Nepopolna špica filma Knjigarna?

Gledalec **I. Z.** se je pritožil, da je bilo predvajanje filma Knjigarna (TV SLO1, 6. 6. 2019) prekinjeno oz., da se film ni predvajal v celoti. Ob tem je opozoril, da se film tedna pogosto ne začne ob predvidenem terminu, ampak z zamikom.

»Predvajali ste samo 104 minute in okoli 20 sekund (in v takem obsegu je tudi shranjen v arhivu 4D), čeprav je film dolg okoli 108 minut. Kar se sredinih filmov tiče, se vam je podobno zgodilo 8. 6. 2016, ko je "zmanjkalo časa" filmu "Arthur Newman", krivdo za to pa so takrat pripisali starim tehnologijam za predvajanje. Tokrat pa težko verjamem, da je šlo napako, temveč sumim, da je šlo za načrtno prekinitvev, in to zaradi oglasov. Film se je začel ob 20:07.12 in bil prekinjen ob 21:51.37, čemur je sledilo več kot 6 minut oglasov.

Zakaj se v sredin filmski termin sploh uvršča tako dolge filme, da se jih skupaj z oglasi ne da odpredvajati v celoti? Odmevi pa moraji biti natanko ob 22:00 na sporedu (čeprav so dan prej celo zamudili minuto), pred njimi pa še Vreme. Oglasi se vedno bolj zažirajo v vaše vsebine. Da je med športnimi prenosi veliko oglasov, še nekako razumemo, če pa bodo zaradi njih začele "trpeti" igrane tuje produkcijske vsebine, pa je to nedopustno in sramotno za nacionalno TV. Celovitost predvajanih vsebin je vaš zadnji "branik". Če bodo oglasi tudi to uničili, boste postali negledljivi. Komercialnih TV ravno zaradi tega že 15 let ne gledam več.«

Urednica Uredništva Tujega programa **Neli Vozelj Aberšek** je odgovorila, da so iz Službe za predvajanje programa sporočili, da je bilo predvajanje filma Knjigarna korektno, vključno z obema špicama. Dodala je še pojasnilo glede termina predvajanja:

»Oglasi so po zakonu v tem časovnem pasu sicer omejeni na 7 minut na uro. Za razliko od komercialnih televizij (in na srečo gledalcev) filmov ne prekinjamo, zato jih lahko nemoteno spremljate od začetka do konca. Sicer velja, da je v programski shemi prvega programa FILM TEDNA predviden z začetkom ob 20.07; tako je zaradi oglasov, ki po drugi strani še vedno predstavljajo znaten del proračuna javne RTV.

Edini prostor za oglase je torej pred in po filmu, omejitev dolžine filma na 105' in umestitev med dve informativni oddaji s točnima začetkoma pa že sama po sebi predstavlja dodatno zahtevnost pri selekciji vsebin.«

Dodatno pojasnilo iz **varuhinjske pisarne**:

»Dodajamo pojasnilo, da lahko do manjših zamud pri predvajanju programa pride zaradi razlike med načrtovanim in realiziranim številom oglasov, vedno pa se termini predvajanja »zaokrožujejo« navzdol, da gledalci ne zamudijo programske vsebine, ki so jo želeli videti. Verjetno se strinjate, da je manj moteče, če film glede na spored malo zamuja, kot da se prične prej.«

Pritožnik s pojasnili ni bil zadovoljen, vztrajal je, da je opazil okrajšavo v končni špici, kar je po njegovem mnenju neprimerno.

Na svoji zemlji – odzivi na predvajanje filma

V varuhov nabiralnik sta prišli dve kritiki in ena pohvala glede uvrstitve slovenskega filma Na svoji zemlji v praznični spored Televizije Slovenija (25. junij, TV SLO1).

»Stopimo posamezniki naprej. Se izpostavimo, javno pohvalimo, ali grajamo, kadar je to potrebno. Tokrat naj velja VELIKA POHVALA! Praznik. Družinski, osebni, praznik domovine, naše države, naše prelepe Slovenije! Vsakršen praznik je lep, je svečan, literarno himničen. Je naš. Je skupen, z velikim privilegijem, kajti vsi zdaj živeči, kateri smo bili tu, na tem prelepem koščku sveta pod Triglavom, v prelomnih junijskih dneh 1991. leta, smo dosanjali sanje generacij in generacij naših prednikov, hrepenečih biti svoji na svojem – 28 let imamo lastno suverenost, imamo državo. In iz naroda smo 25. Rožnika (junija) 1991 postali NACIJA!

Neponovljivo, neprecenljivo, enkratni zgodovinski trenutek! Bodimo vendar močno ponosni na to, mi, zgodovinski privilegiranci! Nacionalna TV SLOVENIJA si zasluži vse pohvale za prikaz filma »**Na svoji zemlji**« na letošnji 28. Dan državnosti, kateri najboljše ubesedi hrepenenje po narodovi svobodi, po lastni državi. Ubesedi in ekranizira, zapisujem s Trubarjem: »Stati inu obstatu« in nato še s Cankarjem: »Narod si bo pisal sodbo sam!« (M. B.)

»Po celodnevem zares lepem praznovanju dneva naše domovine Slovenije, sem šokirana ob filmu, ki ste ga na TV SLO predvajali pred 22. uro! Čeprav je film na Svoji zemlji in ste morda prepričani, da je to najboljša izbira, vam odkrito povem, da se je TV ustavila v času - v letu 1945! Kako morete? Kdo izbira filme, ki naj jih Slovenci gledamo na prvem, najpopularnejšem programu? Ali za RTV ne obstaja objektivni čas po drugi svetovni vojni, da moramo na rojstni dan Slovenije ponovno gledati zmagovite rdeče zvezde?« (H. K.)

»Včeraj, na dan državnosti, je tv slo prevajala partizanski film Na svoji zemlji v katerem so reklamirali rdečo zvezdo. Z vsem spoštovanjem do partizanov, ki so se v veliki večini borili proti okupatorju in za boljši svet (med njimi je bil tudi moj nono) lahko zapišem, da je to katastrofa. Leta 45 ni prišla demokracija in neodvisnost pač pa Yu komunistična diktatura. Samo na glas izrečena misel o demokraciji in neodvisni Slo je bila po letu 45 smrtno nevarna. Leta 1990 nas je 95% glasovalo proti Yu in komunizmu in junija 81 so nas napadli vojaki z rdečo zvezdo.« (S. K.)

Odgovor sta pripravili direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** in odgovorna urednica Kulturnega in umetniškega programa **Živa Emeršič**.

»Igrani film Na svoji zemlji je prvi slovenski igrani film, posnet po koncu 2. svetovne vojne v letih 1947-48 po noveli Cirila Kosmača Očka Orel.

Posnet je bil v Baški grapi, na severnem delu Primorske, ki je med obema vojnama pripadala Italiji. V tistem času ljudje na tem področju niso smeli govoriti slovensko, brati slovensko, peti slovensko, po 2. sv. vojni pa so lahko vse to ponovno, po skoraj tridesetih letih, lahko počeli. V tistem času je t.i. graparjem, severnim Primorcem, snemanje slovenskega filma ogromno pomenilo. Naturščiki, ki so nastopali v filmu, in njihovi potomci še danes obujajo spomine na snemanje predvsem SLOVENSKEGA FILMA, v ta namen so pripravili tudi spletno stran <https://www.tpnasvojemlji.si/>.

Film velja za klasiko in začetnika sodobne slovenske kinematografije, saj v njem igra vrsta znamenitih slovenskih igralcev, med njimi Štefka Drolc, Majda Potokar in Stane Sever. Izvirno glasbo je napisal skladatelj Marjan Kozina. Digitalizirana in restavrirana verzija filma je bila javno predstavljena lansko leto ob 70-ti obletnici nastanka filma tudi na Kongresnem trgu v Ljubljani, prvič pa na TV SLO na Dan državnosti. Nikakor se ne moremo strinjati z oceno, da film "reklamira rdečo zvezdo". Vsa zgodba je posvečena ljubezni Primorcev in Slovencev do svoje domovine, do svoje zemlje, kar je simbolno povedano tudi v naslovu.

Brez partizanskega boja za osvoboditev slovenskega ozemlja in vrnitve Primorske matični domovini tudi neodvisne Slovenije leta 1991 ne bi bilo v tej obliki, kot jo imamo danes. Strinjamo se, da bi morala javna RTV SLO posneti film o osamosvojitvi Slovenije leta 1991, zato bomo to skušali popraviti do 30-te obletnice samostojnosti slovenske države.«

Varuhinja je dodala: »Razumem, da imamo različne poglede, menim pa, da bi bilo škoda, če bi zaradi odklanjanja simbola prezrli vsebino.«

Pohvali

Varuhinja je v vednost prejela pohvalo za oddajo Na kratko. Motnje razpoloženja (13. 6.) in za neposredni prenos s tabora slovenskih pevskih zborov iz Šentvida pri Stični (16. 6.).

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Stereotipni lik Emeraldde v Slovenskem pozdravu

Gledalec **B. V.** se je pritožil nad humorističnim likom v oddaji Slovenski pozdrav (7. 6.), ki upodablja – kot piše v napovedniku oddaje – ciganko in vedeževalko Emeraldde. Pritožnik je menil, da utrjuje negativne stereotipe o romski skupnosti.

»Emeraldde govori slabše slovensko, oblečena je v oblačila, ki se jih v skladu z rasistično percepcijo javnosti povezuje z Romi (ruta, raznobarvne ogrlice, dolgi črni lasje, krilo,...), negativni stereotip pa se ponavlja tudi skozi njene »šale«. Tako je med drugim rekla, da ima 32 možev, ki imajo skupaj 56 zob, za 8. marec so ji podarili avtomatsko puško in rože, ki so jih ukradli sosedom. Skratka, RTV promovira oddajo, v kateri se Rome neposredno označuje za preproste (neumne) tatove, ki so naklonjeni nasilju, to odkrito rasistično in sovražno sporočilo pa se skriva za »humor«. V kakšen položaj RTV postavlja romsko skupnost v Sloveniji, ki se že itak sooča s predsodki, ki številnim Romom in Romkinjam otežujejo normalno življenje v Sloveniji?«

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa **Vanja Vardjan** je varuhinji sporočil, da bo lik umaknjen iz oddaje:

»Lik Emerelade v oddaji Slovenski pozdrav je prevzet iz lika z enakim imenom in vlogo v radijski oddaji Radio ga Ga, ki je na sporedu na Radio Prvi vsak petek ob 10.00. Gre za stereotipiziran lik, ki ga interpretira Tilen Artač, v oddaji Slovenski pozdrav pa zanj besedila piše uveljavljena slovenska pisateljica Desa Muck.

Naloga Emeralde je, da pri tekmovanjih, ki potekajo v oddaji Slovenski pozdrav, domnevno napoveduje izide, kot to počnejo napovedovalke prihodnosti, ki so v slovenski zgodovini pretežno prihajale iz romske populacije. Glede stereotipiziranih izjav navedenih v dopisu se je scenaristka približala robu sprejemljivega, oziroma ga preseгла, zato smo se odločili, da lik v jesenski sezoni umaknemo iz oddaje.«

Varuhinja je pritožniku odgovorila, da je z uredniškim odgovorom za zdaj zadovoljna, da pa bo glede na odgovorjeno pozorna tudi na lik v satirični oddaji Radio Ga ga:

»Menim, da je odgovorni urednik ustrezno pojasnil okoliščine objave, prav tako je sprejel ukrepe, da se vsebina ne bo več pojavljala v etru TV Slovenija. Upam, da bo uredništvo pri nadaljnjem snovanju oddaj bolj premislilo vsebine, vključno s tovrstnimi »humorističnimi« vložki.

Na podlagi informacije, da lik vedeževalke Emeralde nastopa tudi v radiu Ga ga, bom pozorna tudi pri tej oddaji.

Ob tem pa na načelni ravni menim, da je bistveno razlikovati kontekst in upoštevati format radijskega in televizijskega pojavljanja istega lika.

Pri Radiu Ga ga gre za uveljavljeno satirično oddajo z močno imitatorsko in improvizatorsko ekipo, ki jo avtorji iz tedna v teden gradijo na skrajni stereotipizaciji, pri čemer s smešenjem, pretiravanjem in shematizacijo odnosov, odločitev in ravnanj različnih družbenih skupin in posameznikov pravzaprav izzivajo in radikalno opozarjajo ne le na družbene deviacije, ampak tudi na sprevrženost in nevarnost predsodkov. Poslušalci provokativno in angažirano zasnovo oddaje poznajo in razumejo.

Drugače je, ko se isti lik pojavi v televizijski oddaji, namenjeni ljubiteljem narodnozabavne glasbe, kjer je vloga tega lika zožena. Ni več družbeno kritična, ampak namenjena popestritvi vsebine s humornim govornim vložkom med glasbenimi točkami. Kontekst je torej povsem drugačen. Ko je takšen lik izločen iz imitatorsko-improvizatorske ekipe satirične oddaje, se dejansko lahko ustvari vtis, da je vnaprej napisano besedilo namenjeno ugajanju, všečnosti in cenenemu humorju, ki se napaja v ukoreninjenih stereotipih.«

Pritožnik je v odgovoru menil, da odziv odgovornega urednika ni bil zadosten, zmotilo ga je, ker za neprimerno vsebino nihče ne bo prevzel odgovornosti.

Vem: slabšalno o temnopoltih?

Gledalec J. K. je sporočil, da je voditelj kviza Vem! v oddaji 6. junija za pripadnika črnske rase uporabil neprimerno in rasistično besedo.

Varuhinjin odgovor z mnenjem in priporočilom:

»Oddajo sem si ogledala in ugotovila, da je bila dejansko izrečena beseda, ki ste jo zapisali in ki v angleškem jezikovnem okolju velja za pejorativen in izrazito slabšalen izraz za črnce oz. temnopolte ljudi (in v ZDA za Afroameričane). Z vami se lahko le strinjam, da angleški govornici besedo razumejo kot rasistično, in da je zato povsem neprimerna za splošno in nevtralno rabo v javnem mediju.

Menim pa, da je v konkretnem primeru vendarle treba upoštevati še kontekst. Voditelj je namreč besedo izgovoril v kontekstu slovenske ljudske balade Lepe Vide, ki jo poznamo predvsem iz Prešernove prepesnitve. Dialog je potekal takole (transkript oddaje Vem!, 6. 6. 2019, 18:45: 50): »Voditelj: "S katero črko se konča izraz za črnca v baladi o Lepi Vidi?" / Tekmovalka: "C" / Voditelj: "Tako je, zamorec, nigger, ne."«

Seveda je tudi slovenska beseda "zamorec", ki je bila geslo v kvizu, danes zaznamovana beseda in v SSKJ označena za slabšalno, vendar pa gre v primeru Lepe Vide brez dvoma za pesniškega junaka, za poimenovanje, ki je del slovenske literarne dediščine in ga v konkretnem leposlovnem kontekstu ne bi mogli označiti za rasističnega.

V uredništvu Razvedrilnega programa TV Slovenija so mi zagotovili, da so se za geslo odločili izključno s takšno utemeljitvijo. Poudarili so, da je bila tudi voditeljeva intervencija mišljena izključno v tem kontekstu. Če je bila razumljena drugače, se zanjo iskreno opravičujejo. Zagotavljajo tudi, da bodo v nadaljnji pripravi oddaj tem bolj pozorni.

Pojasnilo uredništva razumem in ga lahko sprejemam. Pri tem se ne spuščam v lingvistično plat voditeljeve mimobežne opazke oz. morebitno dilemo, ali gre sploh za istoznačni izraz v slovenščini in angleščini. Vsekakor pa menim, da je treba tudi v razvedrilni oddaji, ki ima izobraževalno noto, posvečati največjo možno pozornost premišljeni izbiri gesel ter njihovi razlagi, saj v javnem mediju niso dovoljena nobena jezikovna ali druga ravnanja, ki bi jih bilo mogoče razumeti kot širjenje stereotipov ali žalitev. **Na podlagi vašega sporočila bom uredništvu priporočila skrbnejšo načrtovanje in izvedbo nove sezone kviza.**«

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Dirka po Sloveniji: pripombi glede prenosa

Gledalec Dirke po Sloveniji P. Z. je imel pripombo glede tona v prenosu (19. 6.).

»A lahko režiser izklopil mikrofona na cilju ali na štartu ali kjer koli je to, zelo je moteče poslušati glasbo z odra. Hvala. Prosim tudi pohvalite ga, zelo lepo posneto.«

Odgovor je pripravil odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**:

»Reporterja sta imela komentatorsko mesto v ciljnem prostoru, v neposredni bližini ozvočenja, ki ga je uporabljal organizator za namene obveščanja in animacije publike. Ta ton je bil zelo močan in čeprav je reporterski mikrofonski usmerjen proti ustom, ob tem "pobira" tudi ton iz okolice, ki je včeraj motil zvok v neposrednem prenosu. Za to se vam opravičujemo. Za današnjo drugo etapo smo poiskali novo tehnično rešitev. Hvala za razumevanje.«

Gledalka **J. P.** je bila razočarana, ker niso bili prikazani vsi kraji, po katerih je bila speljana kolesarska trasa in ker so bili med dirko predvajani tudi oglasi. Pisala je zaradi prenosa 20. junija.

»Protestiram nad vašo politiko prenosa te dirke. Vmes dajete reklamne oglase (med Šentjurjem in Kompolami nad Štorami kar 12 minutni blok) in s tem brišete tiste kraje, ki jih takrat prevozijo kolesarji. Pri tem pa vas malo briga, da zanje navijajo tudi naši otroci, starši pa komaj čakamo, da bi jih videli med množico navijačev. Danes se je to zgodilo s Štorami. Razen tega so se otroci posebej potrudili za ureditev kraja s poslikavo škarp. Televizija pa to kar meni nič tebi nič spregleda. Zgrožena sem.«

Varuhinja je med drugim zapisala:

»Pojasnjujem, da je petdnevni športni dogodek med večjimi produkcijskimi zalogami javne televizije. Ključna skrb vseh sodelujočih je, da gledalec ni prikrajšan za noben tekmovalni zasuk ali prelomni trenutek: to se ne sme zgoditi in se tudi ni zgodilo. Niti zaradi prikaza navijaškega vzdušja ali lepot slovenske pokrajine niti zaradi oglasov.

Seveda pa zaradi poteka in dinamike dirke, a tudi zaradi oglasov, ni bilo mogoče prikazati vseh krajev in ljudi, ki so srčno spodbujali kolesarje vzdolž celotne proge. Obžalujem, ker ni bilo videti otrok in njihovih poslikav v Štorah oz. okolici.

Z vašim sporočilom sem seznanila pristojno uredništvo Športnega programa TV Slovenija, ki je med svojevrstnim kladivom in nakovalom: poskrbeti mora, da so predvajani vsi načrtovani oglasi in da se ne »povozi« noben pomembnejši športni prizor.

In zakaj so oglasi sploh potrebni? Ker se tudi tako zagotavljajo sredstva, da so takšni prenosi sploh mogoči. S trženjem oglasnega prostora se zagotavlja približno petina sredstev za televizijsko produkcijo. Tudi sama bi si želela, da bi bilo drugače.

Iskreno mi je žal, ker ste razočarani. Zagotavljam pa, da v pri tem ni bilo nobene politike ali namere: če se oglasi ne bi predvajali v tem delu dirke, bi se morali v nekem drugem delu, kjer zopet ne bi bilo videti vsega.«

V. PROGRAM PLUS

S Severino v hrvaščini

Varuhinja je prejela dva odziva na oddajo *Od blizu*, z dne 11. junij (TV SLO2). Pritožnika je zmotilo, da se je voditeljica oddaje z gostjo, pevko Severino Kojić, pogovarjala v hrvaškem jeziku.

»Mislim ,da je tu RTV prestopila vse meje dobrega okusa.Ne želim in mi niti ni potreba razlagati zakaj! Če se že ustreže tujim gostom ,da lahko odgovarjajo v tujem jeziku,pa nikakor ne sprejemem,da voditeljica primarni komunikacijski jezik uporablja hrvaški jezik.« (T. J.)

»Ali se javna RTVS zaveda poslanstva, da mora spoštovati Zakon o javni RTVS in Zakon o medijih, ki nalagata, da absolutno spoštuje slovenski jezik in pravopisna pravila.(...)

Javno sprašujem na kateri javni TV v naši soseščini, bi si dovolili voditelji intervjujev, ko se je gospa Vesna Milek z pevko Severino pogovarjala v hrvaškem jeziku; ni opravičila; kajti prepričan sem, da gospa Severina bi razumela vprašanja voditeljice v slovenskem jeziku; njeni odgovori pa bi se naj podnaslavljali.« (D. V.)

Primer odgovora **varuhinje**:

»Pritrjujem vam, da morajo biti vse vsebine RTV Slovenija predvajane v slovenščini – pogovori v tujem jeziku morajo biti torej prevedeni in opremljeni s podnapisi ali zvočno sinhronizirani. Tako je bilo tudi v primeru, ki vas je zmotil. Voditeljica se je s hrvaško sogovornico pogovarjala v hrvaškem jeziku. Pogovor v hrvaščini je bil preveden v slovenščino.

Sprašujete, zakaj se novinarji in sodelavci RTV Slovenija s tujimi sogovorniki pogovarjajo v tujih jezikih?

Bistvo je, da pogovori potekajo v jeziku, v katerem se gost najbolje izraža ter v katerem vprašanja tudi najbolje razume, ter sogovorniku in gostu omogoča, da se med seboj dobro razumeta, pa naj si gre za nemščino, angleščino, italijanščino, francoščino, madžarščino ali hrvaščino. Menim, da takšnega ravnanja ni mogoče označevati za »servilnost«. Menim, tudi, da bi bilo neupravičeno sklepati, da vsak Hrvat dobro razume slovensko ali da vsak Slovenec dobro razume hrvaško.

Cilj vsakega spraševalca, ki se pogovarja v imenu občinstva, mora biti, da ga vprašani razume, da je pogovor tekoč, vsebinski in informativen.

Naloga RTV Slovenija pa je, da za gledalce, poslušalce in bralce RTV vsebin zagotovi kakovosten prevod v slovenščino, ne glede na to, v katerem tujem jeziku je potekal pogovor. Za to je vedno poskrbljeno in to je bilo storjeno tudi v konkretnem primeru.«

Pritožnik **D. V.** s pojasnilom ni bil zadovoljen. Vztrajal je, da je spraševanje v hrvaščini nezakonito:

»Bistvo je, da mora javna RTVS v Republiki Sloveniji spoštovati zakonodajo in slovenski jezik, ne pa »da pogovori potekajo v jeziku, v katerem se gost najbolje izraža ter v katerem vprašanja tudi najbolj razume...« kot Vi opravičujete servilnost voditeljice. Ni potrebno vsakemu Hrvat (Severini) dobro razumeti slovenščine in od gospe Kojić nismo pričakovali, da v studiu TVS odgovarja v slovenščini. Vendar voditeljica Milek jo je dolžna spraševati v slovenščini; /preverite v hiši, da se da urediti, da se prevede vprašanje v hrvaščino/; odgovore Severine pa se naj naj z podnapisi prevede v slovenščino. Tehnika zelo preprosto to omogoča, veva da je oddaja snemana in se v montaži pred predvajanjem uredi in se »cilj spraševalca, ki se pogovarja v imenu občinstva.« realizirali kakor Vi navajate.«

Pritožnik je v korespondenco vključil tudi Programski svet in druge naslovnike, med njimi jezikoslovce. Varuhinja je daljše dopisovanje sklenila s poudarki o dolžnostih javnega medija:

»Pomembno pa je poudariti, da programska vsebina ni bila razširjana v tujem jeziku, ampak ustrezno prevedena v slovenski jezik in razširjana v slovenščini. Pri tem so veljala enaka pravila kot pri drugih programskih vsebinah – od igranih in dokumentarnih filmov do glasbenega in informativnega programa – ki so izvorno v tujem jeziku, javna RTV pa poskrbi za prevod v slovenščino in njihovo razširjanje s kakovostnimi podnaslovi v slovenskem jeziku. (...)

Voditelji in novinarji RTV Slovenija v pogovorih s tujci niso dolžni uporabljati slovenščine. Njihova dolžnost je, da pogovor izpeljejo tako, da za gledalce, poslušalce in bralce RTV-vsebin pridobijo čim več informacij. S tem namenom uporabljajo jezik, ki jim omogoča, da jih sogovornik razume. Dolžnost RTV Slovenija pa je, in tu imate absolutno prav, da te pogovore občinstvu posreduje v slovenskem jeziku, torej kakovostno prevedene. V konkretnem primeru je bilo brez dvoma poskrbljeno za kakovosten prevod.

Dodajam še, da oddaja, ki vas je zmotila, ni nobena posebnost ali izstopajoča zadeva, ampak gre za ustaljeno in utemeljeno prakso.

Ob tem omenjam le nekaj primerov: voditeljica Rosvita Pesek se je s podpredsednikom EK Timmermansom pogovarjala v nemščini, voditeljica Ksenija Horvat se je z baletnim umetnikom Poluninom pogovarjala v ruščini, voditelj Igor E. Bergant se je z nekdanjim ekvadorskim predsednikom Correo pogovarjal v španščini in tako naprej. Omenila sem le nekaj zadnjih primerov, lahko pa bi naštevala še naprej, saj voditelji in novinarji RTV Slovenija govorijo različne jezike, in so pogovore vodili tudi v italijanščini, francoščini, angleščini itd.

Poudarjam: v vseh primerih je RTV Slovenija dosledno spoštovala zakonska določila in je v skladu s svojo vlogo stebra zborne slovenščine občinstvu zagotovila spremljanje pogovorov v kakovostni in pravopisno brezhibni slovenščini.«

VI. SPLOŠNO

Kdaj bom lahko videl priljubljene oddaje?

Gledalec **B. V.** je pohvalil oddaje Dobro jutro, Od blizu, Joker in športne prenose, zanimalo pa ga je tudi, ali bo TV Slovenija znova predvajala nemško serijo KuDamm 56 in ali bo lahko na ekranih kdaj znova gledal Igre brez meja.

»Pred časom ste ob nedeljah, preden da se je začela serija Ekipa Bled predvajali nemško serijo KuDamm 56, pa me zanima ali je v planu da boste to predvajali, ker je bilo sredi sezone v prekinjeno?

Pred dobrimi 25 leti so bile zelo aktualne Igre brez meja. Pa me zanima ali se da to še kje videti? Mislim da tega v arhivu ni. Kot petletni otrok sem to zelo rad gledal pa bi rad se nasmejal še danes.«

Pisarna varuhinje:

»Glede predvajanja nemške serije je pojasnilo prispevala urednica Uredništva tujega programa **Neli Vozelj Aberšek**: »Drugo sezono nemške serije Ku damm bomo predvajali jeseni letos (predvidoma začnemo 22.9.). Prvo sezono smo predvajali v celoti, žal pa so nam pravice za serije pogosto na voljo šele s časovnim zamikom, kot je to tudi v tem primeru.«

Zanimala vas je tudi legendarna oddaja Igre brez meja, ki je nastajala v produkciji Evropske radiodifuzne zveze. Po naših informacijah, ki so dostopne na spletu, je bila produkcija oddaje zaključena leta 1999.«

Podnapisi se menjajo prehitro!

Gledalka **I. Š. K.** je opisala težave pri branju podnapisov ob gledanju tujih filmov na Televiziji Slovenija. Menila je, da je težava povezana s hitrostjo menjave podnapisov na ekranu.

»... moja pripomba se ne nanaša na konkretno oddajo temveč gre za problem, ki ga morda kakšno leto ali dve opazam ob gledanju tujih filmov in sicer več ne morem normalno slediti podnapisom. Ko sem se posvetovala s prijatelji, so mi v moje veliko začudenje skoraj vsi pritrdili, da se jim godi enako. Sama sem mislila, da imam le jaz težave s hitrostjo branja.

Res je, da spadamo vsi v starostni skupini 60+, pa smatram, da tega vi kot varuh celotnega gledalnega telesa ne bi smeli dovoliti, saj gre za starostno diskriminacijo.«

Barbara Müller, vodja Oddelka za prevajanje in lektoriranje, TV SLO:

»... standardna bralna hitrost podnapisov v igranih filmih in nadaljevankah se na Televiziji Slovenija ni spremenila in že vsa leta ostaja 12 znakov na sekundo. Konkretno to pomeni, da je podnapis s 24 znaki (črke in presledki) na zaslonu prikazan najmanj dve sekundi, podnapis z 48 znaki pa najmanj štiri sekunde. Pri taki hitrosti menjavanja podnapisov naj bi po empiričnih raziskavah gledalec brez težav prebral besedilo in obenem spremljal dogajanje na sliki. Zato podnaslovni prevod ni zgolj prevod, temveč je prevod in priredba, saj mora prevajalec vsebino povedanega, zlasti pri hitrem govoru, zgostiti in povzeti.* Na primer: "Novica, ki so jo včeraj objavili mediji", po priredbi postane "včerajšnja novica" - pri tem se nič bistvenega ne izgubi, prenese se celotni pomen, le ubeseditvev je krajša). Manjša odstopanja od predpisane bralne hitrosti so pri filmih in nadaljevankah dovoljena le izjemoma, kadar bi s priredbo izgubili ključne informacije in gledalci zaradi tega ne bi mogli razumeti zapleta in razpleta dogajanja.«

Gledalka z odzivom ni bila zadovoljna:

»Glavno, da je zadoščeno empiričnim raziskavam gledalcev, je pa vprašanje, kakšna je poprečna starost teh gledalcev. Zelo mi je žal, da vam ne pišejo vsi, ki so 60+ in imajo podobne težave, pa bi morda tudi vi za kakšno sekundo popustili in tudi nam starejšim omogočili nemoteno branje. A vas to kaj stane ali zakaj ne morete pustiti podnapisa na ekranu sekundo dlje, namesto tega je ekran prazen preden se začne drug prevod in vsaj 25% ljudi ga ne prebere. Če bi bili s tem povezani dodatni stroški, bi to še nekako poskušala razumeti, sedaj pa mi to enostavno ni jasno. Lepo pozdravljeni in še sreča, da vsaj angleščino

in nemščino obvladam in se tako znajdem, ni pa to nikakor v redu. Če že prevajate, dajte, da to preberemo!«

Varuhinja je med drugim odgovorila:

»Želela bi vam še enkrat pojasniti, da je način podnaslavljanja ustaljen, da ima svoje zakonitosti, pri čemer je temeljno pravilo, da mora podnapis slediti govorjeni besedi in hitrosti govora. Če se govori hitro, se tudi podnapisi menjujejo hitro. Preizkusi so pokazali, da poljubno puščanje podnapisov na ekranu in podaljševanje trajanja lahko vodi v prekrivanje vsebin, zamike, nesinhronost in napake.

Če bi se arbitrarno odločili za enosekundno podaljševanje prikaza, neodvisno od vsebine, pa bi to pomenilo najmanj še dodatno krajšanje besedila in še radikalnejše povzemanje (priredb).

Še enkrat zapisujem, da se vodja pristojne službe pri navajanju podatkov ni sklicevala na občutke, kdo lahko kaj nemoteno prebere, ampak na podatke, pridobljene s preizkusi. Resnično mi niso znani podatki, ki ste jih v pismu verjetno po občutku navedli vi (o četrtni takšnih, ki berejo počasneje), čeprav seveda razumem, da se gledalci razlikujemo med seboj, ne le generacijsko, ampak tudi glede na senzorno (vidno, slišno) dožemanje vsebin. (...)

S tem pojasnilom sem načeloma izčrpala možnosti posredovanja v zadevi. Ne glede na to vas prosim, da mi posredujete naslov ene konkretne televizijske oddaje (dokumentarca, filma), ki je bila po vašem mnenju takšna, da so bile med podnapisi prazne sekunde, ki bi po vašem mnenju vam pomenile bistveno razliko v bralni hitrosti.«

Korespondenca se je nadaljevala.

Označevanje vsebin glede na starostne skupine

Gledalec **J. P.** je opazil, da se pred različnimi televizijskimi vsebinami, tudi npr. pred filmom Na svoji zemlji, pojavljajo oznake in opozorila o (ne)primernosti vsebin za otroke in mladoletnike. Zanimalo ga je, zakaj.

Varuhinja je gledalcu pojasnila, da je označevanje predpisano v Zakonu o avdiovizualnih komunikacijah in da je za spremljanje uresničevanja določil tega zakona prisotojen Akos. Pojasnila je še, da ima RTV Slovenija poseben kodeks o estetskih in etičnih merilih, v katerem je natančno navedeno, kaj so prizori pretiranega nasilja (pravilnik je objavljen tudi na spletni strani www.rtv slo.si/varuh).

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

O glifosatu v Intelkti

Gledalec in poslušalec **T. M.** (glej zadevo **Dovolj celovito o glifosatu v Tedniku?** na str. 7 - 8) se je v več odzivih pritožil nad obravnavo tematike glifosata v radijskih in televizijskih programih. Med sogovorniki je pogrešal profesorja z Biotehniške fakultete B. Bohanca.

Kritičen je bil tudi do oddaje Intelkta z naslovom Glifosat buri duhove, objavljene 16. aprila na Prvem.

»Zakaj nikoli ne pride v studio predstavnik stroke, no v Intelkti je dobil drobec časa. (...)

Samo bedno mi je, da tudi RTVSlo pluje v populizem najpritlehnejše sorte, temelječ na za družbo nevarnem zavajanju. Koneckoncev bodo verjetno nenevarni glifosat zamenjali res nevarni herbicidi.«

Iz pojasnila **varuhinje** (v delu, ki se nanaša na Intelkto):

»V štiridesetminutni Intelkti so dejstva, razlage in mnenja prispevali: Štefan Domej (Rinkole pri Pliberku), Heidi Hautala (Evropski parlament), Anca Paduraru (Evropska komisija) in Erich Roscher (Kmetijska zbornica Celovec), dr. Janko Božič (Biotehniška fakulteta), dr. Jernej Drofenik (Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin), dr. Lucija Perharič (NIJZ), Sonja Tomšič (Onkološki inštitut) in dr. Vesna Zadnik (Onkološki inštitut).

Tudi glede teh sogovornikov se ne bi mogla strinjati z vašim zapisom, da so besedo dobili »instant ekologi«, »alter raziskovalec in podobni 'tiči'«. Menim, da je novinar predstavil genezo oz. zgodovino uporabe glifosata, različne vidike, raziskave ter argumente za in proti. Navajam iz novinarjevega uvoda: »Razprave o škodljivosti glifosata ne potihnejo, prav nasprotno; vse glasnejše so. Eni trdijo, da ogroža zdravje ljudi in povzroča raka; drugi, da je strupen za živali; tretji opozarjajo, da ni boljšega; četrti kažejo na študije, ki ne dajejo jasnih in enoznačnih odgovorov.« In še: če ste oddajo pozorno poslušali, potem niste mogli preslišati, da je toksikologinja Perharjeva glede učinkov podala podobno pojasnilo kot vi ter posvarila pred nepotrebno paniko.

Kot sem sama nedvoumno razumela iz obeh oddaj, glede katerih ste mi pisali, je tematika večplastna, razprava o škodljivosti glifosata pa živahna ne le na ameriških sodiščih in v evropskih parlamentarnih dvoranah, ampak tudi v strokovnih krogih. Zagotovo obstaja še kakšno drugačno (strokovno ali laično ali lobistično) mnenje. Ne dvomim, da bi lahko zanimiv pogled predstavil tudi profesor, ki ga omenjate. Dejstvo je, da je tematika polemična, kar sta oba avtorja upoštevala pri zasnovi oddaje, v kateri sta z vso dolžno skrbnostjo in v okviru formata/žanra prikazala širok diapazon pogledov, ki gledalcem oz. poslušalcem omogočajo najširši vpogled v tematiko. Menim, da je to tudi naloga javnega medija. Menim tudi, da je vaš zapis o populizmu in zavajanju neupravičen.«

II. RADIO KOPER

Necelovito s padlim gradbincem

Poslušalec **B. B.** je podal pritožbo glede intervjuja z Dušanom Črnigojem na Radiu Koper (Primorski kraji in ljudje, 5. 5. 2019). Menil je, da javni radio ne bi smel pred mikrofonom povabiti nekoga, ki je bil obsojen zaradi kaznivih dejanj, sploh pa ga ne bi smeli spraševati »nekritično in enosmerno«, s čimer je bilo obsojenemu po pritožnikovem mnenju omogočeno, da je bil predstavljen kot "mučenik sistema".

»Novinarka z vprašanji napeljuje na neustrezna in neresnična dejstva, nestrokovno in enosmerno predstavi problematiko gradbenega sektorja in enega izmed baronov, ki so Slovenijo pripeljali do stanja danes, predstavi v izjemno enosmerni podobi. Gospod Črnigoj omenja, da baroni (Zidar, on itd) niso odgovorni za propad gradbenega sektorja, temveč je odgovornost za to na strani bank. Ali lahko pričakujemo, da bo novinarka dala besedo tudi Ivanu Zidarju, ki se ga omenja in se mu navaja izjemne dosežke pri vzponu gradbeništva v Sloveniji.«

Odgovorila je urednica informativnega programa Radia Koper **Tjaša Škamperle**:

»Naj najprej pojasnimo kontekst oddaj Primorski kraji in ljudje. Te so načeloma in praviloma res namenjene predstavitvi krajev, reportažam, intervjujem z zanimivimi Primorci. Prvo oddajo v mesecu pa v letu, ko Radio Koper obeležuje 70 let delovanja, namenjamo ljudem, ki v tem letu tudi praznujejo 70 let in ki so primorski prostor sooblikovali ter predvsem njihovim spominom na minulih 70 let. Tako smo gostili zgodovinarja dr. Jožeta Pirjevca, zamejskega politika dr. Miloša Budina, glasbenika Tulia Furlaniča, dr. Nadjo Terčon.

V naboru potencialnih »70 letnikov« imamo za letos več oseb, in v njem je bil tudi Dušan Črnigoj.

Ob novinarkinem predlogu, da ga umestimo v ta poseben niz oddaj, ki so, ponavljam, namenjene predvsem orisu »gradnje časa in prostora«, smo se seveda tudi sami najprej vprašali, zakaj pa ne? Še danes namreč na vsakem koraku Primorske vidimo sledi dejanj, potez. Kot smo slišali, pa je imel sogovornik tudi zanimive spomine na povojno obdobje.

Da je bil obsojen, po našem mnenju ne sme biti izključevalni razlog. Dogovorili smo se, da se temu »obdobju« ne bomo ognili. Mogoče nezanemarljivo pri odločitvi je bilo, da je bil to njegov prvi radijski intervju, ki ga je po obsodbi dal. Enega je g. Črnigoj dal le takoj ob prihodu iz zapora za Primorske novice. Pomembno je vedeti tudi, da smo na Radiu Koper sojenje v vseh zadevah, kjer je bil pravnomočno obsojen in tudi oproščen, spremljali, o njih poročali, ter pripravili tudi komentarje. Ko je g. Črnigoj zapustil zapor, smo, tako kot druge novinarke ekipe, čakali na izjavo o tem, ali bi ravnal drugače ... Odgovora nismo dobili. Pred leti smo poročali tudi, da mu je občina Ajdovščina odvzela naziv častnega občana, njegovega odziva zaradi služenja kazni nismo mogli dobiti. Zato se nam je zdela privolitev v ta pogovor priložnost, da ga vse to vprašamo. Ker pa ni šlo za aktualno (politično - gospodarsko) oddajo ali intervju, to ni bilo postavljeno v fokus oddaje, ki je praviloma dolga med 15 in 20 minut.

Poslušalec je pred posnetkom slišal naslednjo napoved: 'V oddaji Primorski kraji in ljudje vsako prvo nedeljo v mesecu gostimo Primorce, ki so rojeni istega leta kot naš radio. Z njimi

se spominjamo desetletij, dogodkov, ljudi, osebnosti, ki so sooblikovali primorski prostor. 70 let letos praznuje tudi Dušan Črnigoj, ki je skoraj tri desetletja vodil gradbeno podjetje Primorje. To je gradilo primorski in širši slovenski prostor. Svetlim in razvojno naravnanim časom je sledilo grenko obdobje, ki je takorekoč svetovno podjetje pahnilo v stečaj. Njegov prvi mož je bil na eni in drugi strani. K pogovoru ga je povabila Ingrid Kašča Bucik. ' Sledil je posnetek.«

Varuhinja je v odgovoru poslušalcu zapisala **mnenje in priporočilo**:

»Menim, da je urednica dobro pojasnila zasnovo oddaje in okoliščine pogovora.

Ne morem se strinjati z vašim mnenjem, da je bilo problematično že dejstvo, da je bil dolgoletni šef gradbenega giganta Primorje sploh povabljen pred mikrofonom. Kot večkrat poudarim, v javnem mediju ni prepovedanih gostov in tem. Seveda pa je pri vsaki vsebini pomembno, kakšna sta bila fokus in kontekst, kakšna sta bila žanr in zasnova oddaje ter ali je novinar upošteval poklicna merila in načela novinarske etike.

Menim, da ni sporno, če je uredništvo v oddajo o primorski sedanosti in preteklosti povabilo dolgoletnega prvega moža Primorja, ki je toliko let sodeloval v gospodarskem razvoju območja, čeprav je kasneje sodeloval tudi v stagnaciji ter ravnal družbeno nesprejemljivo. .

Strinjam pa se z vašo pritožbo, da je bil sporen potek oddaje, saj je bilo gostu omogočeno, da relativizira svojo odgovornost in sodelovanje v gospodarskem kriminalu ter pravnomočne sodne odločitve.

Če se je uredništvo odločilo, da je obsojeni gradbincec primeren gost oddaje, ki Primorsko in Primorje prikazuje v pozitivni luči, bi moralo vnaprej definirati, kakšen bo fokus pogovora. Ker je pogovor teklen ne le o zgodovini, ampak tudi o aktualnih zadevah, torej o propadu gradbinca, njegovem stečaju, nastali gospodarski škodi, pravnomočnih sodbah in postopkih, ki še trajajo, bi bila novinarkina dolžnost, da se na takšen pogovor ustrezno pripravi ter ga izpelje tako, da poslušalcu zagotovi celovite informacije. Celovitost bi v tem primeru pomenila, da bi bila predstavljena tako sogovornikova vloga v obdobju gospodarskega razvoja kot v obdobju zatona, propada podjetja, njegovih kaznivih dejanj ter posledicah teh dejanj za Primorsko.

Ne more nas presenetiti, če pravnomočno obsojeni zadevo olepšuje in govori o tem, da so imeli v gradbeništvu "težave", ki jih je bilo pač treba reševati, ter izrecno izjavi, da nikoli ni storil ničesar narobe in da ni nikoli sodeloval v kriminalnih dejanjih. Dolžnost novinarjev pa je, da do sogovornikov vzpostavijo kritično distanco ter v imenu javnosti vsebino izrečenega razčistijo in informacije dopolnijo z relevantnimi dejstvi: kako je propadlo Primorje ter v kakšnem gospodarskem kriminalu oz. kaznivih premoženjskih dejanjih je sodeloval. Kot je znano, ga je sodišče na zaporno kazen pravnomočno obsodilo v ločenih postopkih zaradi kaznivega dejanja podkupovanja v pridobivanju posla na brniškem letališču in kaznivega dejanja preslepitve pri pridobitvi državnih pomoči. V zadevi Stavbenik (kaznivo dejanje povzročitve velik gospodarske škode) je bil oproščen, postopek v zvezi s kaznivim dejanjem zlorabe položaja v financiranju šentvliškega predora pa še traja.

Če strnem: ni narobe, da je Radio Koper v oddaji portretiral Dušana Černigoja, če je uredništvo presodilo, da je to za poslušalce zanimivo in relevantno. Narobe pa je, da je bila predstavitev pomanjkljiva, nekritična, necelovita in vsebinsko okrnjena.

S tem mnenjem sem seznanila uredništvo Radia Koper in mu **priporočila notranjo razpravo o Programskih standardih in Poklicnih merilih in načelih novinarske etike, upoštevanje smernic oz. takšno ravnanje v prihodnje, da se tovrstne pomanjkljivosti ne bodo ponovile.**«

Odgovorni urednik **Andrej Šavko** je sporočil, da so o oddaji opravili temeljito analizo znotraj uredništva in da so se tudi v uredništvu kresala različna mnenja: od tega, da je bila odločitev o intervjuju pravilna, do tega, da se z gostom sploh ne bi smeli pogovarjati. Napovedal je, da bodo v snovanju naslednjih oddaj upoštevali mnenje in priporočilo.

MMC

I. VSEBINA

O umiku komentarjev

Več uporabnikov se je odzvalo zaradi brisanja uporabniških komentarjev, nekateri so varuhinji posredovali tudi korespondenco z administratorjem.

»Ker smatram, da imam vso pravico komentirati na portalu, ki ga tudi sam financiram, se obracam na vas, da mi to zagotovite.« (P. B.)

»Vaša pavšalna ocena, da je moj komentar neprimeren, ni noben odgovor. **ZAHTEVAM POJASNILO, KAJ JE V NJEM NEPRIMERNEGA!!!**« (R. M.)

Ne morem verjeti, da mi je administrator danes zavrnil objavo sledečega komentarja o Gruziji! (Ti-ne)

Primer odgovora varuhinje:

»Pojasnjujem, da imajo administratorji ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da spremljajo uporabniške zapise ter odstranjujejo neprimerne komentarje, kot to definira Zakon o medijih (8. člen: »Izdajatelj, ki v okviru medija dovoljuje komentiranje javnosti, mora oblikovati pravila za komentiranje ter jih javno objaviti na primernem mestu v mediju. Komentar, ki ni v skladu z objavljenimi pravili, mora biti umaknjen v najkrajšem možnem času po prijavi oziroma najpozneje v enem delovnem dnevu po prijavi.). Kaj piše v pravilih, lahko kadar koli preverite na tej povezavi: <https://moj.rtvsllo.si/poraba/pogoji-uporabe/455920#pravila>.

Kot varuhinja lahko podam le načelno pojasnilo, da administratorji delujejo v skladu s svojimi pristojnostmi, na podlagi akumuliranega znanja, izkušenj in vsakokratne presoje konteksta. Glede konkretnega zapisa so vam podali vsa potrebna pojasnila, prav tako so pravočasno, spoštljivo in razumljivo odgovarjali. Kot so vam pojasnili v odgovorih, je vaš zapis mogoče različno razumeti, tudi kot spodbujanje nasilja.

Menim, da je koristno, če na primer uporabnik, ki nikakor ni imel namena kršiti pravil, odstranitev komentarja razume kot jasno sporočilo, da njegov zapis očitno ni bil dovolj jasen in da ga je smiselno popraviti.«

Pritožnikom, ki z odgovorom niso bili zadovoljni, je **Varuhinja** v nadaljnji korespondenci pojasnjevala vlogo moderatorjev, pravila komuniciranja na spletu in tudi svojo vlogo ter posredovala pri odpravljanju dilem, ki so jih uporabniki izpostavljali.

Napake in zatipki v člankih – zakaj se jih ne sme komentirati?

Uporabnik **H. B.** že dalj časa opaža napake in zatipke v člankih na MMC, kar je po njegovem mnenju nedopustna praksa. Na to je opozoril tudi v komentarjih, ki pa so bili izbrisani.

»Ime Združeni narodi so bili zapisani kot Zdručeni narodi. Beseda četrti je bila zapisana kot četri. Namesto leto 2027 je pisalo 2017.«

Ko sem omenjene napake mirno omenil v komentarju, jih je avtor odpravil, komentar pa izbrisal in si elegantno umil roke, da drugi bralci ne bi opazili njegove malomarnosti. Komentar je bil povsem na mestu, miren, korekten in vljuden. Skratka ni kazal nikakršnega indica, na podlagi katerega bi si ga lahko nekdo dovolil izbrisati. Ko sem opozoril na to dejanje, je bilo moje opozorilo ponovno izbrisano, brez kakršnekoli razprave. Na to nedopustno prakso sem opozoril še vsaj sedemkrat in komentarji so bili vedno znova izbrisani.«

Urednica **Kaja Jakopič** je pojasnila brisanje komentarjev in odgovorila na varuhinjino vprašanje, kako nameravajo ukrepati, da bo napak in zatipkov manj.

»V komentarjih pod članki uporabniki lahko komentirajo vsebine članka, vse ostale komentarje, ki se ne nanašajo na vsebino članka, umikamo. Gumb prijavi napako pod člankom pa je namenjen opozarjanju na različne napake v člankih. Uporabnikom odgovarjamo na vprašanja, ki nam jih pošljejo preko obrazca Zahtevaj pojasnilo, na vprašanja v komentarjih se ne odzivamo.«

»Glede napak in zatipkov v člankih so v zadnjem obdobju novinarji in uredniki prejeli več opozoril, da so bolj natančni ter da pogledajo tekste pred objavo in popravijo vse zatipke in ostale napake. Na voljo imajo tudi poseben program, ki jih na napake opozori. Ker smo omejeni z ekipo lektorjev in je v uredništvo na turnusu samo en lektor, zaradi ažurnosti ne moremo čakati, da vse tekste pred objavo pregledajo še lektorji.«

Kakšni članki gredo na naslovnico portala?

Varuhinja je prejela pritožbo **G. X.** glede umestitve intervjuja s Paulom Giannasijem, gostom posveta Spletnega očesa o sovražnem govoru, na naslovnico MMC.

»Rad bi se pritožil na prioriteto novic in na novico na vstopni strani vašega spletnega portala MMC (<https://www.rtv slo.si/>). Specifično me moti "novica" - "Paul Giannasi: Besede zagotovo ubijajo", ki govori kako sovražni govor ni enak svobodi govora in kako "nevaren" je svet, če pustimo da je svoboda govora še vedno svobodna, medtem ko po drugi strani govorite kako bi moralo biti kot v Veliki Britaniji kjer je svoboda govora malo manj kot, da ne prepovedana in je zadovoljstvo naroda skoraj ničelna.«

(...) glede na to, da še vedno plačujem davke in vaše prispevke se mi ne zdi prav, da so novice propagandno usmerjene in ko pokličem na MMC, da vprašam kako je možno, da novica, ki jo je par dni prej promoviral FDV (isti ljudje ki delajo tudi pri RTV) mi Ksenija Tratnik enostavno reče - "tako smo se pač odločili".

Prosim za pojasnilo kako postavljate prioritete novic in kako je možno, da so novice na prvi strani skoraj vedno propagandno (levičarsko) usmerjene in še vedno govorite, da ste politično nevtralni.«

Odgovor **varuhinje**:

»Glede zbiranja, odbiranja, izbiranja, uvrščanja in umeščanja novic v oddaje in na splet RTV Slovenija pojasnujem, da uredniki sledijo različnim načelom, med njimi so načela aktualnosti, pomembnosti, zanimivosti, pluralnosti, posebnosti in raznovrstnosti.

Pri tem skušajo zagotoviti ustrezno razmerje novic o dogodkih v Sloveniji in po svetu, o politiki, gospodarstvu, družbi, financah, kulturi, lokalnem dogajanju, športu itd. Na odločitve vplivajo tudi druge okoliščine, denimo dnevna bera izstopajočih dogodkov.

Glede konkretne vsebine, ki vas je zmotila, lahko pojasnim, da je Paul Giannasi predaval na dogodku Sovražni govor - lokalni odzivi na globalno nevarnost, ki ga je organizirala prijavna točka Spletno oko (<https://www.spletno-oko.si/o-prijavni-tocki/kdo-smo>). Dogodka sem se kot obiskovalka udeležila tudi sama, saj menim, da izobraževanja o svobodi govora, sovražnem govoru in drugih oblikah neprimerne govora ni nikoli preveč. Hkrati menim, da je na vseh ravneh - tudi v govoru - treba slediti načelom slovenske ustave, ki jo kot najvišji pravni akt v Republiki Sloveniji za protiustavno označuje vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti.

Dodajam še splošno pojasnilo, da so za uredniške odločitve in njihovo razlago formalno pristojni odgovorni uredniki; kako so njihove pristojnosti porazdeljene na novičarskem portalu www.rtv slo.si, je razvidno iz impresuma, ki je objavljen na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/multimedijski-center/impresum/473138>.«

II. STORITVE

Ukinitev komentiranja na starem portalu,

Uporabniki so tudi junija pisali zaradi majske ukinitve komentiranja člankov na starem portalu rtvslo.si.

»... prav nič mi ni všeč, da je MMC na starem portalu ukinil možnost komentiranja in branja komentarjev, čeprav so trdili, da bodo star portal v celoti ohranjali približno eno leto po lansiranju novega. Ko sem jih vprašal, zakaj so to storili, pa so mi odgovorili, da "se zaradi tehničnih razlogov določene stvari postopoma opuščajo". Zakaj potem obljublajo nekaj, za kar so vedeli, da ne bo zdržalo?« (I. Z.)

Varuhinja je posredovala pojasnila, ki jih je vodja MMC **Luka Zebec** pripravil maja, ob ukinitvi komentiranja (majsko poročilo str. 43 – 45).

RTV 4D: motnje pri predvajanju TV-programov v živo

Varuhinja je prejela dve pritožbi glede težav pri spremljanju TV vsebin v tujini. Gledalka **A. L.** je imela težave s spremljanjem Studia City po spletu, gledalka **K. Š.** pa ni mogla gledati Dnevnika in nekaterih drugih oddaj.

»Iz tujine lahko spremljam dnevnik v živo (kar je smiselno in ima svoj čar) le na računalniku. Žal pa se pojavljajo vse prepogosto povsem nerazumljive motnje: predvajanje "zmrzne" in se kasneje nadaljuje ali tudi ne; nenadoma se pojavi napis, da programa ni mogoče spremljati, ker ni iz domače produkcije ali se celo pojavi oddaja, ki je bila na sporedu pred dnevnikom (VEM).

Dvakrat sem pskušala s temi neprjetnimi dejstvi seznaniti vaše sodelavce, neuspešno, je pa bilo omenjeno, da nisem edina, ki se pritožujem. Sogovornik je bil aroganten, izgovarjal se je na to, da sama premikam nekakšen trak sem in tja, kar seveda ni res, ne morem pa tega dokazati. Je pa omenjal tudi, da niso vsi brskalniki ustrezni za predvajanje vašega programa, pa še, da bo seznanil sodelavce (jutranje). Danes se na primer nisem niti dotaknila računalnika, internet je deloval povsem stabilno odlično, pa sem doživela dve od navedenih motenj. Naj dodam, da na istem računalniku povsem brez težav gledam tako Netflix kot Eurosport.

Menim, da je poslanstvo RTV Slovenije tudi tehnično brezhibno predvajanje sporeda v živo, ker le tako lahko vsaj delno držimo stik z domovino tisti, ki ne živimo v Sloveniji.

Oddajo z motnjami se pač naveličaš gledati...«

Varuhinja se je strinjala, da bi morali biti programi RTV dostopno v kakovostni obliki po vseh potek in dodala:

»Razumljivo je, da je z zunanjo (kupljeno) domačo ali tujo produkcijo nekoliko drugače, saj gre lahko za omejene pravice ali geoblokado. Nikakor pa ne bi smeli imeti težav s programi RTV SLO, Vaše pismo bom (v anonimizirani obliki) nemudoma posredovala pristojnim in se o zadevi tudi pogovorila z njimi. Tehnološka veriga sicer ni v moji domeni in je tudi ne razumem povsem, zato je mogoče, da bom za rešitev ali kakovosten odgovor od vas potrebovala še kakšen podatek. V tem primeru vas bom prosila za dopolnitev.«

Pristojni na MMC so potrdili, da so napake zaznali in jih odpravljajo. Uporabniki sta bili naprošeni, naj izpolnita obrazec za prijavo napake (https://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=avareport).

I. JEZIKOVNA KULTURA

Migrant ali prebežnik?

Bralec vsebin na teletekstu **A. A.** je spraševal o razlikovanju med besedama migrant in prebežnik. Menil je, da je uporaba besede prebežnik neustrezna.

»Uredništvo TTX RTV Slovenije je 30.05.2019 ponovno zavajalo gledalce s tem, da je ilegalne migrante iz Maroka, kot že mnogokrat doslej imenovalo z izmišljeno besedo "prebežniki". Uredništvo vse migrante trmasto naslavlja z zavajajočim imenom, tudi v primerih, ko je evidentno, da gre za ekonomske migrante iz Alžirije, Maroka, Pakistana in ostalih varnih držav in z zapisi na TTX daje vtis, da ti migranti bežijo pred vojnimi grozotami in smrtjo. S tem se navijaško postavlja na stran radikalne leve, ter še bolj potrjuje že večkrat izkazano pristranskost. Z vsem naštetim je zgoraj omenjeno uredništvo večkrat kršilo pravico gledalcev javne RTV do nepristranske in pravilne obveščenosti.«

Varuhinja je napovedala, da bo k razpravi o tem vprašanju povabila neformalno skupino za jezikovne smernice. Pritožniku je med drugim odgovorila:

»Pojasnjujem, da v medijih javne RTV obe besedi uporabljamo tako, kot je to predlagala terminološka sekcija Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša pri ZRC SAZU, in sicer kot krovno poimenovanje za migrante, ki iz različnih vzrokov (ekonomskih, političnih, verskih itd.) zapustijo svojo državo, zlasti če v drugo državo vstopijo ilegalno. Več o tem si lahko preberete na tej povezavi: <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/svetovanje/prebeznik#v>.

V povezavi z migracijami/selitvami se v različnih kontekstih uporabljajo še druge nevtralne besede, denimo: begunec, izseljenec, emigrant/imigrant, pregnanec, azilant/prosilec za azil, razseljena osebnost, tujec/tuji državljan, ekonomski migrant itd., ob tem pa tudi še številne zaznamovane besede, strokovne pojme ali publicistične besedne zveze, s katerimi migracijam/selitvam dodajamo specifičen pomen (s trebihom za kruhom, beg možganov, disidentski val, prisilne/krožne migracije, etnično čiščenje itd.).«

Bančna luknja ni strokoven izraz!

Varuhinja je prejela odziv **E. Z.**, ki se je pritožil nad uporabo izraza »bančna luknja« v programih in vsebinah RTV Slovenija.

»To bi lahko v najboljšem primeru bila metafora za izgubo in posledično ugotovljeni negativni kapital bank. Izraz bančna luknja ni strokoven in ga MSRP ne pozna. Menim, da morajo novinarji če govorijo o tej problematiki dosledni in ne smejo uporabljati pristop "licenca poetika", ker gre kot vam je znano za strokovne zadeve.«

Jezikovna svetovalka uredništva Informativnega programa je pojasnila:

»V prenesenem smislu ga puščamo predvsem v naslovju, da pritegne in ker vsi vemo, za kaj gre, v besedilu voditelja, novinarja (če pride do lektorja) pa nadomeščamo s tistim, kar sicer pomeni:

izguba, primanjkljaj, dokapitalizacija ipd.« Kot ste prebrali, se v uredništvu strinjajo z vami, da izraz »bančna luknja« ni uraden izraz za negativno finančno stanje bank kot posledico neplačanih posojil.

Ob tem pojasnjujemo, da denimo tudi »slaba banka« ni uraden izraz, ampak gre Družbo za upravljanje terjatev bank. Oba izraza pa se uporabljata v novinarskem jeziku, saj se v medijih uporablja publicističen jezik, katerega cilj pa je občinstvu zapletene pojave, pojme ali izraze narediti obče razumljive.

Zahtevno tematiko, kar sanacija bank nedvomno je, tako novinarji pojasnjujejo v jeziku, ki ga razume tudi širša in ne le strokovna javnost. Izraz »bančna luknja« so pri poročanju o bančnih terjatvah prevzeli vsi slovenski mediji. Uporabljajo ga celo na ministrstvu za finance (http://www.mf.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/2642/), mesto je našel tudi v strokovni literaturi (<https://dk.um.si/lzpisGradiva.php?id=63599>).«

Ne Udine, Videm!

Gledalec **L. S.** je opozoril na uporabo italijanskega krajevnega imena Udine, namesto slovenskega imena Videm, v spletnem sporedu MMC, pri napovedi nogometne tekme, ki je bila na sporedu 30. junija na TV SLO2.

»Uporabljajmo prosim slovenska imena krajev, ne tujih.«

Iz odgovora **pisarne**:

»Opozorilo smo nemudoma posredovali pristojnim, ki so napako takoj odpravili. Kot ste lahko opazili, je pri napovedi nogometne tekme že navedeno slovensko ime kraja.«

II. OGLAŠEVANJE

Več gledalcev je ob robu drugih pritožb pisno in ustno protestiralo zaradi velikega števila ponovitev, oglasov in TV prodaj v programih javne televizije. Napovedovali so, da za ponovitve in reklame ne bodo plačevali RTV prispevka. Varuhinja je podajala pojasnila o javnem medijskem servisu in RTV prispevku.

III. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Kdaj še več zvočnih podnapisov?

Gledalec **L. Č. G.** je pohvalila e-bralca, ki mu koristi pri branju podnapisov na TV Slovenija. Opazil je, da z njim niso »pokrite« vsebine, zato ga zanima, ali se bo storitev razširila.

»Sem dislektik in ne morem brati tako hitro, kot se menjajo podnapisi. Kupil sem si ga za računalnik. In sedaj mnogo več lahko preberem. Bilo bi dobro, če bi obstajal za mobilne naprave. Za boljšo pokritost tekstov se zahvaljujem.«

Odgovor je pripravila **Mateja Vodeb**, vodja Službe za dostopnost programov:

»Še vedno oddajamo tudi zvočne podnapise s pomočjo sinteze govora e-bralec. Na voljo so v dnevno informativnih oddajah Televizije Slovenija. Je pa res, da smo imeli v preteklem tednu zaradi tehnične napake v produkcijski verigi izpad storitve in zato ste morda predvidevali, da zvočnih podnapisov ni več. Napako so kolegi iz tehnične produkcije odpravili v najkrajšem možnem času in storitev spet deluje. Za izpad storitve se vam iskreno opravičujemo.

Predvidoma bodo že konec letošnjega leta na voljo tudi zvočni podnapisi za dokumentarne in druge oddaje, ki vsebujejo tujejezične dele oddaj.

Naši razvojni inženirji že razvijajo tehnologije, ki bodo omogočale branje podnapisov s pomočjo sinteze govora tudi za oddaje, ki niso producirane v studiih, ampak preko drugih virov. Zato je potrebno dodatno zahtevno razvojno tehnično delo, testiranje in izobraževanje kadrov za nove postopke. Vse to pa žal zahteva svoj čas.

Naš cilj je omogočanje zvočnih podnapisov v največjem možnem deležu programov in upam, da ga bomo kmalu dosegli.«

IV. VARUHINJA

O inštitutu varuha s predstavniki RTV na Zahodnem Balkanu

RTV Slovenija je 19. junija gostila študijski obisk predstavnikov javnih medijskih servisov z območja Zahodnega Balkana. V okviru dogodka, ki je potekal pod pokroviteljstvom Evropske komisije, je svoje delo in izkušnje predstavila tudi varuhinja. Menila je, da gre za dostopen, odprt, učinkovit, prilagodljiv in učinkovit mehanizem, ki je usmerjen predvsem v povezovanje občinstva in ustvarjalcev, vzajemno razumevanje in spoštovanje, iskanje presečnih interesov ter skupno bdenje nad visokimi poklicnimi, programskimi in etičnimi standardi. Poudarila je pomembno vlogo, ki jo imajo odprti in kakovostni mediji ter dobro novinarstvo v demokratični družbi, zlasti v časih delitev in kompleksnih odnosov.

Študijski obisk je potekal v okviru projekta z naslovom Empowering Society. Poleg predstavnikov vodstev in upravnih odborov javnih radiotelevizij Srbije, Črne gore, BiH, Severne Makedonije, Kosova in Albanije, so se konference udeležili tudi člani stanovskih in sindikalnih združenj ter medijskih regulatorjev iz teh držav ter predstavniki mednarodnih medijskih združenj in partnerskih organizacij (EBU, ORF, IFJ, EFJ).

Na dogodku so govorili še generalni direktor RTV Slovenija Igor Kadunc, direktorica TV Slovenija Natalija Gorščak, direktor Radia Slovenija Mirko Štular, predsednik nadzornega sveta Andrej Grah Whatmough, predsednik programskega sveta Ciril Baškovič, predsednica sveta delavcev Petra Bezjak, državna sekretarka na ministrstvu za kulturo Tanja Kerševan Smokvina in direktorica Akosa Tanja Muha.

Na posvetu o sovražnem govoru

Kakšne so izkušnje pri omejevanju sovražnega govora v Združenem kraljestvu in kakšno je stanje na tem področju v Sloveniji? Varuhinja je s sodelavkama prisluhnila govorcem in razpravam na posvetu »Sovražni govor – lokalni odzivi na globalno nevarnost«, ki je 18. junija na Fakulteti za družabne vede, v okviru projekta Spletno oko.

STATISTIKA

	JUNIJ 2019	MAJ 2019	JUNIJ 2018
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	37	78	46
Informativni program	15	40	17
Kulturno umetniški program	11	5	8
Razvedrilni program	3	8	8
Športni program	1	9	4
Program plus	0	8	1
Ostalo	7	8	8
REGIONALNI CENTER / TV program		1	0
Televizija Koper	0	0	0
Televizija Maribor	0	1	0
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	5	7	12
Radio Prvi	3	2	7
Val 202	2	2	1
Ars	0	0	1
Koper	0	1	0
Ostalo	0	2	3
MMC			
SKUPAJ	12	20	10
Vsebine	7	14	8
Storitve	5	6	2
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	33	41	33
Jezikovna kultura	9	6	2
Oglaševanje	1	0	0
Dostopnost in prilagojeni programi	2	0	1
RTV prispevek	2	4	7
Tehnične zadeve	1	4	3
RTV SLO - splošno	1	9	2
Varuhinja	0	1	2
Ostalo	1	0	6
Zavrnjena obravnava	16	17	10
VSI ODZIVI	87	147	101